

Fyra dagar af konung Gustaf III:s regering : Historisk Tidsbild i Fyra Akte...

Stjernström, Jeanette,

81 *Faz Teatern, Svenska.* 42

THEATERSTYCKEN

AF

SVENSKA FÖRFATTARE.

FYRA DAGAR

AF

KONUNG GUSTAF III:s REGERING.

❧

STOCKHOLM.

PÅ **ALBERT BONNIERS FÖRLAG.**

Pris: 24 sk. b:ko.

THEATERTYCKEN

STENSKA FÖRFATTARE

FYRA DAGAR

KONUNG GUSTAF III: S REGERING.

STOCKHOLM.

AT ALBERT BONNIERS BOKSÄL

Paris 21. febr.

FYRA DAGAR

AF

KONUNG GUSTAF III:s REGERING.

Historisk Tidsbild i Fyra Akter.

Svenskt Original

af

Förf. till "LÄSAREPRESTEN."

STOCKHOLM.

Alb. Bonniers förlag.

PERSONER:

Konung Gustaf III.

Grefve Axel Fersen.

Riksrådet Kalling.

Öfverståhållaren Baron Rudbeck.

General Pecklin.

General Horn.

Mauritz.

Erik Jansson, Riksdagsman.

Grefvinnan Carl Fersen.

Madam Nyman.

Gertrud, hennes fosterdotter.

Mäster Anders, Vårdshusvärd.

Första

Andra

Tredje

Fjerde

Borgaren.

En Kammarherre.

En Polistjensteman.

En Kammartjenare.

*Medlemmar af Mösspartiet. Officerare. Män och
qvinno af folket. Soldater.*

Händelsen föregår i Stockholm och på Drottning-
holm den 16, 17, 18 och 19 Augusti 1772.

FÖRSTA AKTEN.

*Theatern föreställer ett källarrum på Mäster Anders.
Några små bord och stolar.*

FÖRSTA SCENEN.

ANDERS. NÅGRA BORGARE (*sitta omkring borden, på
hvilka stå muggar med öl.*

Första Borgaren (*dricker*). Gutår grannel!

Andra Borgaren. Gutår! (*sätter ifrån sig muggen*). Hör på, Mäster Anders, hvad är det här för öl, det smakar ju som bara svagdricka.

Anders. Jo, jag tackar jag! ni tror väl man skär guld med täljknifvar med att vara värdshusvärd i de här tiderna. Spanumålen har varit dyr förut, men efter missvexten i år kan man intet mera få köpa någon — så att ju mera öl ni dricker, ju förr får jag slå vantarna i bordet.

Tredje Borgaren. Ha, ha, ha, så du pratar!

Första Borgaren. Skratta intet Erik! Mäster Anders har rätt; Gud vet hur det ska gå för oss till slut, Kungen roar sig han och folket får svälta.

Andra Borgaren. Det är intet Kungens fel, om han aldrig så gerna vill, kan han ändå ingenting uträtta, allting ska gå genom Rådet och att de der för-

näma herrarna intet fråga efter våra behof, det är gammalt nytt.

Tredje Borgaren. Och Ständerna då, som nu varit tillsammans i fjorton månader, hvad ha de gjort annat än grälat om påfvens skägg och det är ändå folket som får bekosta deras vistande här.

Anders. Jo, jo, ju flera kockar, ju sämre soppa, det är just som om min hushållerska och mitt tjenstefolk skulle ha lika mycket att säga i huset som jag; när den ena ville hit, så skulle den andra dit — det blefve en vacker ordning — nej, är jag obillig och oresonlig så kunna de taga sig en annan husbonde och dermed punkt.

Första Borgaren. Först när Ständerna kommo tillsammans efter salig kung Adolf Fredriks död så hette det att det var bara Hattpartiet som var skulden till all oredan, och så satte Ständerna af hela Rådet och Mössorna kommo till styret igen; men hvad har det hjälpt? det har aldrig funnits något dugligt folk bland Mössorna; tacka vet jag då män sådana som Fersen, bröderna Scheffer och Herrmansson, — visst ä' de litet stolta af sig, men så ä' de också gifmilda.

Fjerde Borgaren. Jaså, du försvarar Hattarna du, men hvem är det som misshållat med rikets medel om intet just de! — Nej, Mösspartiet har alltid varit på vår sida, de förstå att spara på styfvern och om inte de höll igen så skulle väl Kungen med sitt slöseri snart göra slut på alltsammans.

Anders. Håll god vänner, säg intet ett ord om Kung Gustaf! — han är icke någon stursk herre han, som ser simpelt folk öfver axeln — han talar både med kleti och pleti — och — om ni viste hvad jag vet så —

Tredje Borgaren. Hm! vore det ruter uti honom så sutte han väl inte så der med armarna i kors

och såg på hur Rådet och Ständerna handskas med riket och hur våra angelägenheter ömsom gå åt höger — och ömsom åt venster, alltefter dens vilja som betalar bäst.

Anders. Ja, det är sannt; hufvudmännen för alla de här partierna vi ha i landet, de köpa riksdagsmän som jag köper får och höns och de behöfva ofta intet betala dem stort bättre.

Fjerde Borgaren (*med en sidoblick på andra Borgaren*). Hm, Franska Ambassadören lär också ge ut vackra summor bland folket för att stämma dem för Kungens räkning.

Andra Borgaren. Oh, det pratas så mycket; jag har också hört sägas att general Pecklin besoldar en hop afsigkomna borgare för att de ska gå omkring på värdshusen och tala illa om Kungen och höja upp Mösspartiet till skyarna.

Fjerde Borgaren (*häftigt*). Hvad menar du med det?

Anders (*går emellan*). Se så, se så! ni säger att ölet är svagt, men jag tror att det är förbannadt starkt jag, efter det redan stiger er åt hufvudet; — jag får visst lof att spåda ut det bättre till nästa gång.

Andra Borgaren. Men han beskyller mig för att taga pengar af Franska Ambassadören.

Fjerde Borgaren. Och hvad var det du sade om general Pecklin?

Anders. Tyst, tyst god vänner! kom ihog att man aldrig skall tala om rep i hängd mans hus. — Men hör på, vet ni inte att Franska ministern grefve de Wergennes i afton ger en stor fest; hela huset skall bli illuminerad och det sägs till och med att Kungen kommer dit.

Andra Borgaren. Ja det är sannt.

Tredje Borgaren. Vi ska väl ge oss af dit och se på herrligheten.

Fjerde Borgaren. Jag ger fan sådana tillställningar.

Första Borgaren. Det kan vara lagom att roa barn och tjenstefolk med.

Fjerde Borgaren. Kloke män ha minsann annat att tänka på i de här tiderna. (*De dra sig mumlande uppåt fonden.*)

ANDRA SCENEN.

ERIK JANSSON. DE FÖRRE.

Erik Jansson. Guds fred här i qväll landsmän!

Anders. Stor tack käre far, hvarmed kan jag vara er till tjenst?

Erik Jansson. Genom att för god betalning skaffa nattherberge åt en gammal bonde som kommer långväga ifrån.

Anders. Den bästa sängen i mitt hus skall stå till er tjenst, men får jag intet bjuda er något?

Erik Jansson. En stänka öl, om ni så vill. (*Sätter sig vid bordet.*)

Anders. Se här. Ni har säkert gjort en lång resa, käre far.

Erik Jansson. Jag kommer ända nerifrån Nerike.

Tredje Borgaren. Ifrån Nerike! när allt kommer omkring är ni kanske sjelfva Riksdagsman Erik Jansson?

Erik Jansson. Jo, det lär allt slå in det.

Fjerde Borgaren. Och ni har gifvit er ända hit upp?

Erik Jansson. Jag måste väl det; vår förre riksdagsman, Olof Persson, har legat så länge sjuk att länet fått lof att välja en annan i hans ställe och som jag nu för andra gången fick alla rösterna så tänkte

jag att *en* väl intet kunde ha rätt emot så många och derföre tog jag emot förtroendet.

Anders. Ni är mycket efterlängtd här.

Första Borgaren. Inom Bondeståndet vet alla hvilket stort och allmänt anseende ni äger i er hemort.

Erik Jansson. Vägen emellan Nerike och Stockholm är lång och ryktena växa med hvarje mil.

Första Borgaren. Ni kommer säkert att bli ett af Hattpartiets kraftigaste stöd, ty ni ska snart inse att de endast åsyfta landets ära och anseende.

Fjerde Borgaren. Bönderna som sjelfva får arbeta för sitt uppehälle, vet nog att värdera sparsamhet och ni ska få se att Mössornas enda sträfvan är att hushålla med rikets medel.

Erik Jansson. Jag ämnar intet hålla mig till något parti, gode herrar; hvad som är rätt och godt det skall jag arbeta för, det må komma från det ena eller andra partiet.

Anders. Det gör ni rätt uti, blind ska rättvisan vara, — i det hela borde hon vara döf med, för att intet höra alla de lockelser, som hviskas till henne, ömsom i högra, och ömsom i venstra örat. — Men ni kan vara trött, käre riksdagsman, vi ska lemna er i fred och jag skall se till att ett rum lagas i ordning för er räkning.

Första Borgaren (*sagta*). Jag skall komma till er i morgon bittida för att göra er ett förslag.

Fjerde Borgaren (*på samma sätt*). Genom mig ska ni få en noggrann öfversigt af händelsernas närvarande tillstånd.

Alla. Farväl, farväl, käre riksdagsman.

Erik Jansson. Tack, tack! (*Alla gå genom fonden*).

TREDJE SCENEN.

ERIK JANSSON (*allena*).

Erik Jansson. Besynnerligt, jag har knappast hunnit sätta foten inom Stockholms tullar och redan söker man värfva mig så väl för det ena som andra partiet. — Berättelserna voro då intet öfverdrifna. Tvenne olika partier stå såsom dödsfiender emot hvarandra och slitas om högsta makten. — Tvenne? — än Kungens då? Hyser han några allvarliga tankar för rikets väl, eller är han endast en lättsinnig yngling, som bara tänker på onyttiga nöjen och förströelser? Arma land! nog är det många som vilja vara dina herrar och dra fördel af dina inkomster, men gäller det att redligt och oegennyttigt kämpa för din ära och ditt välstånd, då är jag rädd att den ene efter den andre af dina stortaliga försvarare vända dig ryggen.

FJERDE SCENEN.

MAURITZ. ERIK JANSSON.

Mauritz (*utom theatern*). Åh jag får nog reda på honom.

Erik Jansson. Hvem kan det nu vara?

Mauritz (*från fonden*). Ah se der! bäste käre fader Erik!

Erik Jansson. Du Mauritz; nå det var ett lika kärt som oväntadt besök, hur visste du att jag var i staden?

Mauritz (*något förlägen*). Det kan ju vara det samma, nog af, jag är nu här för att bjuda er hjertligt välkommen.

Erik Jansson. Tack ska du ha, det fagnar mig att du som lefver i så förnäma kretsar, intet blyges för att kännas vid en gammal vän som bara är bonde.

Mauritz. Jag var bara tolf år när min far dog, hans knappa kaptenslön hade inte tillåtit honom att efterlemna den minsta förmögenhet och jag vet icke hvad det hade blifvit af mig om icke ni, som varit min far uppriktigt tillgifven, hade åtagit er mig och bekostat min uppfostran. Det är endast er jag har att tacka för att jag blifvit det jag nu är.

Erik Jansson. Du finner dig således alltjemt bra hos generalen?

Mauritz. Ja, förträffligt; general Pecklin fortfar att hedra mig med sin bevågenhet. Han har, med förbigående af flera äldre kamrater, utnämnt mig till sin adjutant och öfverhopar mig med välvilja och ynnestbevis.

Erik Jansson. Såå.

Mauritz. Om ni visste hvad han längtar att få göra er bekantskap — det var han sjelf som under rättade mig om er ankomst, han bad mig uppsöka er och bedja er komma till honom, om möjligt redan denna afton.

Erik Jansson. Men hvad kan generalen vilja mig och hur visste han att jag var här?

Mauritz. Åh, han vet allt! — Hör på fader Erik, ni måste lofva mig att komma!

Erik Jansson. Må göra; ehuru jag är nästan säker att det besöket inte kommer att tjena till någonting; men har du någonting annat att anförtro mig?

Mauritz. Ja, och det till och med en viktig sak; jag är kär, kär öfver öronen.

Erik Jansson. Nå, det är naturligt, du är 22 år och vid den åldern älskar man alltid. Men akta dig! du är bara simpel *adelsman* och det är väl någon högvälboren fröken vid hvilken du fästat dina blickar?

Mauritz. Ack nej, hon är endast af borgelig härkomst, men det oaktadt är hon vacker som en dag och god som en engel.

Erik Jansson. Vet generalen om den der böjelsen?

Mauritz. Jag sökte i början att hålla mina besök hos henne hemliga, men generalen upptäckte min kärlek, jag vet ej på hvad sätt, och långt ifrån att ogilla, uppmuntrade han den och försäkrade mig att förbindelsen med ett ansedt borgarhus var lika så fördelaktig som hedrande för mig.

Erik Jansson. Och den unga flickan?

Mauritz. Heter Gertrud; hon är fosterdotter till en madam Nyman, enka efter en bryggare här i staden; ett mycket aktningvärdt fruntimmer som njuter stort anseende af Stockholms borgerskap.

Erik Jansson. Madam Nyman! henne har jag hört talas om, det skall vara en förträfflig qvinna och det fägnar mig af hjertat att du kommit in i ett så godt hus. Och din vackra Gertrud är dig väl mycket tillgifven?

Mauritz. Hon har åtminstone varit det, men jag kan intet neka att hon nu på några veckor visat sig besynnerlig och nyckfull. Jag ämnade just be er att tala för mig både hos henne och hennes fostermor.

Erik Jansson. Jaså, jag skall inte allenast befatta mig med riksdagens angelägenheter, utan också med dina älskogsaffärer? — men hör på du — jag tycker mig hört sägas att Kungen emellanåt brukar besöka den der madam Nyman?

Mauritz (*ovilligt*). Kungen!

Erik Jansson. Än sedan!

Mauritz. Oh, honom träffar man öfverallt, utom der han borde vara. Madam Nyman som annars är

så klok, har blifvit så betagen af hans inställsamhet att hon icke märker att Kungen, endast begagnar henne såsom ett medel för att inverka på Borgerskapet. Hon gör allt hvad hon förmår för att befrämja hans afsigter och Hans Maj:t uppmuntrar henne genom att emellanåt skänka henne äran af en visit. Ack det var en förfärlig olycka för landet när vi fick en sådan regent!

Erik Jansson. Hvad vågar du säga, obetänksamme yngling! kom ibåg att det är din laglige öfverherre.

Mauritz. Det är Rådet och Ständerna jag svurit trohetsed och jag erkänner ingen annan laglig öfverherre än dem.

Erik Jansson. Är det flera än du som hyllar dessa grundsatser så undrar jag sannerligen intet på att så mycken split och oenighet råder i vårt arma fädernesland. Men svara mig Mauritz på ära och tro, är det här bara löst prat eller har du något skäl för dina hårda yttranden?

Mauritz. Tusende skäl, betrakta bara hans förhållande emot sin gemål och Enkedrottningen.

Erik Jansson. Det vore bedräffligt, jag hoppades något annat.

Mauritz. Oh, jag kan berätta er förfärliga historier, den ena värre än den andra, men intet nu och intet på det här stället; ni ska inte bo qvar här, det löper så mycket folk ut och in oupphörligt. I grannskapet finns rum för resande och jag ska gå dit för att skaffa er en annan lägenhet om ni så vill.

Erik Jansson. Tack för det, kära Mauritz, jag skall gerna flytta dit redan i afton.

Mauritz. Jag går genast och skall vara tillbaka om några minuter för att lemna er svar. (*Går till höger.* Erik Jansson sätter sig vid bordet till vänster.)

FEMTE SCENEN.

GUSTAF. ERIK JANSSON.

Gustaf (*som kommit in under slutet af föregående samtal, åtföljd af Mäster Anders, hvilken genom ett hemligt tecken visar honom på Erik Jansson och sedan går. Gustaf är enkelt klädd*). God qväll, käre far! tillåter ni mig att flytta min stånka till ert bord, jag tycker inte om att dricka ensam.

Erik Jansson. Alltför gerna, här är rum för oss begge.

Gustaf. Skål då kamrat, en skål för fäderneslandet (*dricker*). Ni suckar? den skålen borde väl hvarje redlig svensk dricka med lätt hjerta.

Erik Jansson. Ni är ung ni herre, jag deremot är gammal och erfaren och vi se derföre förhållandena i olika ljus.

Gustaf. Ung eller gammal bör blott ha ett mål: sitt fäderneslands välgång, en pligt: att söka befrämja densamma.

Erik Jansson. Om hvar och en handlade så som ni talar, så skulle allt se annorlunda ut i landet än nu.

Gustaf. Det låter således illa i er hembygd?

Erik Jansson. Der såsom här, förtroendet är borta, missnöje och oreda öfverallt.

Gustaf. Och hvem ger man skulden härför?

Erik Jansson. Skulden faller på alla partier: Ständerna för sin oenighet och sitt käbbel; Rådet för sina hämndeplaner och sitt partihat och Kungen för sin överksamhet och sin liknöjdhet för rikets angelägenheter.

Gustaf. Ni har rätt; hvad är väl Sverige i det här ögonblicket? en kastboll emellan de olika partierna, ett vilsefarande skepp utan styre, en handelsvara för främmande makter som sinsemellan köpslå om dess

ära. Och hvad kunde det deremot icke blifva; betrakta historien! se hvilken rol det spelade under Gustaf Adolf och Carl XII, hur dess namn flög äradt och ansedd genom Europa och främmande makter darrade för dess bud. Och hvad är det deremot nu? föraktadt af utlänningen, en lekdocka för kabinetterna, en nullitet för andra, en olycka för sig sjelft.

Erik Jansson. Ni målar skarpt, unge man.

Gustaf. Se hur andra länder frodas i financiellt afseende, hur handeln blomstrar, hur fabriker uppväxa, hur åkerbruket förbättras, hur industrien går framåt med jettesteg. Om Sverige tillagnade sig dessa framsteg, om det begagnade sig af den källa till rikedom det äger i sitt jern och sina trävaror, till hvilken höjd af oberoende borde det inte kunna lyfta sig; afunden skulle kanske väpna sig emot oss och vi ha inga stora arméer, det är sannt, men der äran manar, der fosterlandet kallar, der blir hvarje medborgare soldat, och hvarje soldat, hjelte.

Erik Jansson. Men hvem är då ni, som talar ett sådant språk?

Gustaf. En obetydlig person som lefver af andras godtycke, ett ingenting som i dag står och i morgon kanske stötes undan, men som det oakadt älskar sitt fädernesland mer än sitt lif. — Jag ser emellanåt i mina drömmar en ljusare framtid gå upp öfver Sverige; jag ser det starkt genom sin egen kraft, lugnt inom sig, äradt utom sig; jag ser allt partihat försvunnit, alla medborgare lika inför lagen, jag ser industrien ökad, handel och näringar uppblomstra. Jag ser Rikets Ständer, lifvade af sann fosterlandskärlek, endast uttala folkets verkliga önsknigar och en rättvis kung använda alla sina bemödanden för att uppfylla dem.

Erik Jansson. Allt det der kan endast ske genom ett underverk.

Gustaf. För att uppnå det, erfordras endast två

saker: upplysning och oväld hos styrelsen — förtroende och endrägt hos folket.

Erik Jansson. Ert namn, unge man, ert namn? jag måste veta det.

SJETTE SCENEN.

MAURITZ (*från höger*). DE FÖRRA.

Mauritz. Kung Gustaf!

Erik Jansson (*öfverraskad*). Kungen!

Gustaf (*stiger upp, med höghet*). Det fögnar mig att hafva lärt känna edra åsigter, redlige Erik Jansson. — Vi skola snart återse hvarandra, hoppas jag. (*Går genom fonden.*)

Erik Jansson. Du bedrar dig Mauritz, han är en stor man!

Mauritz. Eller en farlig förledare. (*Drar honom med sig åt höger.*)

SJUNDE SCENEN.

Theatern förändras till ett rum hos general Pecklin. Framme på avantscenen ett litet bord, på hvilket står en ringklocka.

PECKLIN (*ifrån venster, går till bordet och ringer*).
EN BETJENT (*ifrån fonden*).

Pecklin. Är min Adjutant återkommen?

Betjenten. Intet ännu, Herr General.

Pecklin. Så snart han kommer, tillsäger ni honom genast att infinna sig hos mig.

Betjenten. Skall ske, herr general! (*Går genom fonden.*)

ÅTTONDE SCENEN.

PECKLIN (*allena*).

Pecklin. Erik Jansson var kanske ännu intet anländ, jag vill hoppas att Mauritz blir den förste som träffar honom, ty att konungen har sina utskickade till hands för att söka värfva honom, derom är jag säker. Det slår mig aldrig felt att inte Hans Majestäts sorglöshet bara är låtsad, den der gunstig herrn är skicklig aktör, och den som hade så djerfva planer 1768 är väl heller intet utan förslager 1772. Behöfde jag bara inte frukta hans oroliga intriganta hufvud, så skulle jag säga, att ställningen inom landet aldrig varit så gynnande för mig, som just nu. Hattarna, som se att deras tid är ute, dra sig alltmera ifrån affärerna, och mina så kallade vänner, Mössorna, få med hvarje dag mera oinskränkt makt. Olyckligtvis för dem äro de just icke så skarpa hufvuden, och i stället att försigtigt nyttja sitt välde, vilja de låta sina fiender erfara det och uppreta på det sättet allmänna opinionen emot sig. Mitt eget hemliga parti är visserligen inte stort, men så mycket mera verksamt. — Begår rådet någon ytterligare oförsigtighet, skall det bli mig lätt, att dra alla Mössorna ifrån dem på min sida, och bilda ett nytt råd, hvars alla handlingar skola bestämmas af min vilja. Det vore likväl en galenskap att nu företaga något sådant — vi måste först hjälpas åt att fullkomligt kufva konungens makt. Vi skola likväl nogga akta oss att företaga något emot hans egen hefiga person — Gudbevars! — vi behöfva just en sådan der docka, en mannequin som är för folket att se på. Må han gerna förstöra penningar på sina lustbarheter, allmänheten tycker om en sådan der teaterbjelte och vi skola hjälpas åt att applådera hans komedier.

NIONDE SCENEN.

EN BBTJENT, *sedan* RUDBECK. PECKLIN.

Betjenten (*anmälande*). Öfverståhållaren Baron Rudbeck!

Pecklin (*öfverraskad*). Huru? — (*Till Rudbeck*)
Ni redan hemma, min Baron? — (*Betjenten går.*)

Rudbeck. Jag kommer just nu på ögonblicket
och mitt första besök...

Pecklin. Är hos mig, det fagnar mig af hjertat,
men ni ser upprörd ut?

Rudbeck. Jag har viktiga underrättelser att med-
dela er.

Pecklin. Ni gör mig nyfiken.

Rudbeck. Herr generalen vet att jag kommer
direkte från Skåne dit Ständerna skickat mig för att
taga reda på ställningen i landet. Vid min ankomst
till Christianstad fann jag portarna tillslutna och styc-
ken på vallarna vända inåt staden. Jag begärde att
få komma in i fästningen, men det nekades mig —
jag fordrade att få tala vid kommandanten — förgäf-
ves, och då jag förklarade att jag kom på Rikets Stän-
ders vägnar, svarade mig vakthafvande officeren att man
ingenting hade otalt med mig och att han icke kunde
afvika ifrån de ordres han erhållit.

Pecklin. Ah! öppen rebellion således! — det
var då ifrån det hållet ovädret skulle bryta löst. —
Och vidare!

Rudbeck. Jag fann dessutom fortificationsoffice-
rare sysselsatta att uppkasta nya utanverk, och på min
fråga om orsaken till ett så ovanligt företag, svarades
mig blott att det skedde på kommandanten, kapten
Hellichius' befallning, — med ett ord, allt tyckes an-
tyda att staden ämnar emotstå en ordentlig belägring.

Pecklin. Mina aningar slog då intet fel — det
har länge varit ugglor i måssen — jag är säker på att
kungen har sin hand med i det der spelet.

Rudbeck. Det är intet möjligt.

Pecklin. Och ni tror att Hellichius på egen hand
skulle vågat ett sådant företag?

Rudbeck. En person vid namn Toll, en jägmästare, tror jag, lär vara hans högra hand och den som egentligen åstadkommit uppresningen.

Pecklin. Toll! — jag vill påminna mig att en person med det namnet var här uppe i Stockholm för ett par veckor sedan och då flera gånger hade hemlig audiens hos konungen; det skall vara en listig, förslagen man — och Prins Carl som också för närvarande är nere i Skåne. — Oh! det ligger bestämdt någon plan härunder.

Rudbeck. Men hvad är då nu att göra? man måste vidtaga skyndsamma åtgärder.

Pecklin. Deri har ni rätt. Man bör genast utnämna en säker person till öfverbefälhafvare i Skåne, t. ex. riksrådet Funk. Kungen måste anbefallas att återkalla sina begge bröder ifrån Skåne och Östergöthland, på det vi måtte ha dem under ögonen, och sjelfva skola vi noga bevaka alla hans steg.

Rudbeck. Men det vore ju emedlertid möjligt att Hans Majestät är fullkomligt okunnigt om hela saken.

Pecklin. Det måste vi skaffa oss visshet om. Jag hemställer om intet herr Öfverståhållaren sjelf ju förr ju hellre borde begifva sig till honom och söka utforska hans tänkesätt. Han kan ännu intet ha erhållit några tidningar från Christianstad och bör således alltid förråda någon rörelse vid underrättelsen om ställningen der.

Rudbeck. Ni har fullkomligt rätt. Jag skall bjuda till att utforska saken, men ni sjelf —

Pecklin. Jag är befalld att i morgon bittida infinna mig på slottet, men skall då låtsas den fullkomligaste okunnighet om allt. Ni vet att Hans Majestät ordinärt en gång i veckan brukar kalla till sig åtskilliga personer af de olika partierna för att, för syns

skull, uppmana dem till enighet, och i morgon är det min tur att afhöra hans moraliska föreläsning.

TIONDE SCENEN.

MAURITZ (*från fonden*). DE FÖRRA.

Mauritz. Förlåt, herr general!

Pecklin. Ah! det är min adjutant.

Rudbeck. Jag vill intet längre uppehålla herr generalen; vi kunna således fullkomligt lita på ert bistånd?

Pecklin (*räcker honom handen*). Fullkomligt!

Rudbeck. Farväl då herr general! så snart jag varit uppe hos Konungen skall jag underrätta er om hvad jag inhemtat. (*Rudbeck går.*)

ELFTE SCENEN.

PECKLIN. MAURITZ.

Pecklin. Nåväl?

Mauritz. Erik Jansson är ute i förmaket och afvaktar herr generalens befallningar.

Pecklin. Ni träffade honom således på Mäster Anders?

Mauritz. Ja, herr general, men tillsammans med en annan person som jag intet väntade.

Pecklin. Och denna person var?

Mauritz. Konungen

Pecklin. Ah! han är då öfverallt! och han har väl sökt inverka på Erik Janssons öfvertygelse; hvad har han sagt honom?

Mauritz. Det vet jag intet, herr general; men jag kan intet dölja att han synes vara mycket intagen af konungen.

Pecklin. Det är naturligt, det blir alla som intet närmare känna honom; ni kan lyckönska er sjelf min unge vän att aldrig ha råkat ut för hans farliga tjusningsförmåga.

Mauritz. Oh, herr general, med den kändedom ni gifvit mig om hans karakter fruktar jag den intet.

Pecklin. Så mycket bättre för er; men vi skola icke längre låta Erik Jansson vänta. Gör mig den tjensten och bed honom stiga hit in!

Mauritz. Genast herr general. *(Går till fonden, öppnar dörren och talar utåt.)*

TOLFTE SCENEN.

PECKLIN. ERIK JANSSON. MAURITZ.

Pecklin *(för sig)*. Kungen har talat med honom, desto försigtigare måste jag vara. Den der bonden får intet undgå oss, det anseende han äger inom ståndet gör honom särdeles viktig under närvarande förhållanden.

Mauritz. Herr general! — tillåt att jag föreställer för er — —

Pecklin. Välkommen redlige Riksdagsman Erik Jansson! det gläder mig af hjertat att se er här.

Erik Jansson. Mauritz har talat om för mig all den godhet herr generalen bevisat honom och jag är mycket tacksam för att den äfven utsträckes till mig. *(Mauritz går.)*

Pecklin. Ni är dem begge lika värdig. Mauritz känner och uppfyller alla en officers pligter och på er räknar jag som på en gammal vän.

Erik Jansson. Det vore godt om jag kunde motsvara ett så högt förtroende, men hvar och en arbetar gerna för sitt stånds fördelar och Höglöflige Ridderskapet och Adeln har just aldrig dragit särdeles jemnt med bondeståndet.

Pecklin. Det har legat i ett visst partis intresse att stifta oenighet dem emellan, men detta missförstånd skall, hoppas jag, alltmera upphöra och vi ska lära oss att ömsesidigt värdera hvarandras tjänster.

Erik Jansson. Det vore alltför glädjande om så kunde ske.

Pecklin. Under föregående regeringar ha allt större skattebördor blifvit pålagde allmogen, och det skall blifva vårt förnämsta systemål att så hushålla med rikets medel, att vi kunna bringa någon lättnad i dem.

Erik Jansson. Vid 69 års riksdag förespeglade man bondeståndet precis samma fördelar, de trodde då och blefvo bedragna — det torde därför vara förlätligt om de nu alldeles ingenting tro.

Pecklin. Ni glömmet att det var Hattpartiet, som då innehade högsta makten och de ha aldrig hyst något intresse för folkets angelägenheter.

Erik Jansson. Så säger alltid det ena partiet om det andra och det blir då ibland kinkigt att veta hvad man skall tro. Svenska folket har ledsnat vid det här eviga käbblet emellan Hattar och Mössor, de vilja nu också ha sitt ord med i laget och om man intet vill gifva dem det godvilligt så är jag rädd att de höga stånden torde komma att ångra sig.

Pecklin. Ni för ett djerft språk, Riksdagsman.

Erik Jansson. Jag kan också utan skryt göra det. Det var med Bondeståndets tillhjälp, som Gustaf Eriksson Wasa kufvade adel och prester, och det var inte ett tomt ord att man kallade honom Bondekung. Om Gustaf III menar ärligt med dem och landet, så kunna de ännu ge honom ett likadant handtag, och ni kan lita på att barnens armar och yxor äro lika kraftiga som fädrens voro det.

Pecklin (*med kufvad harm*). Jag väntade inte detta af er, redlige Erik Jansson. Jag hoppades att

Bondeståndet skulle förgätit allt gammalt groll och vilja räcka oss en hjälpsam hand för att alböja de olyckor som hota landet.

Erik Jansson. Och hvem svarar oss för att icke Mössorna blott begagna de ofrälse stånden såsom trappsteg för att klifva upp till högsta makten och sedan så mycket bättre kunna kufva dem? Ser Herr Generalen, den som länge varit bedragen blir till slut misstrogen. Svenska folket vill inte längre låta föra sig i leoband och det fattas det bara två saker för att kunna intaga det rum vid sidan af partierna som med rätta tillkommer det.

Pecklin (*hånleende*). Och dessa två saker?

Erik Jansson. Heta *upplysning* och *enighet*. Lita på mig, den tid skall komma då det förvärfvat sig dem. — Det gamla Svea lejon är icke dött fastän det slumrar — det skall resa sig upp en dag och ve då öfver dem som för enskilda fördelar uppoffrat det allmännas väl. (*Bugar sig för Pecklin och går.*)

Ridån faller.

ANDRA AKTEN.

Theatern föreställer ett rum hos madam Nyman.

FÖRSTA SCENEN.

MADAM NYMÄN och ERIK JANSSON sitta framme på
Avantscenen.

Madam Nyman. Nå det var då en riktig välsignelse att Riksdagsman lät öfvertala sig att komma hit upp, det behöfs minsann någon som kan ta bladet från munnen och sjunga ut för de här grälmakarne i stånden.

Erik Jansson. Men kära madam Nyman, en fluga gör ingen sommar, och hvad ska jag kunna uträtta emot så många.

Madam Nyman. Jo, det ska jag säga Riksdagsman, här finns nog folk som både vet och vill det rätta, men de äro sådana harhertade stackare att de intet töras ut med det, men få de bara någon själfständig karl som ställer sig i spetsen för dem, så följer nog hopen efter.

Erik Jansson. Det är besynnerligt; vi ha ändå så många och stora förmågor här.

Madam Nyman. Ja, men ser Riksdagsman, det är just olyckan att vi svenskar äro så fasligt tröga af oss och rädda för allt som är nytt; vi tycka vi, att när far och farfar haft det på det sättet, så behöfva barn och barnbarn intet heller ha det bättre, och på det viset komma de ihop hvartannat eller hvart tredje år och ligga här i Stockholm i många månader och hålla tal och väcka motioner; men hvad ha de

uträttat för landets nytta, när de resa hem igen? —
jo platt ingenting — så har det nu gått alla åren, och
det lär väl inte bli bättre den här gången heller, kan
jag tänka.

ANDRA SCENEN.

GERTRUD. DE FÖRRA.

Gertrud (*störtar in från fonden*). Mormor!
Mormor! — ett bref från Kungen, se hans eget sigill
(*kysser brefvet*), hans vackra sigill! Hans egen kam-
martjenare var här med det.

Madam Nyman. Så du flyger flicka; nig då
vackert och helsa på Riksdagsman Erik Jansson.

Gertrud (*niger djupt*). Välkommen till Stock-
holm Riksdagsman. (*Ifrigt*) Nå mormor, hvad skriver
Kungen?

Madam Nyman. Ha då inte en sådan för-
skräcklig brådska. (*Läser*) »Min bästa Madam Nyman,
om ni inte är upptagen i afton, får ni ett besök af er
högt bevågne Gustaf». (*Talar*) I afton! —

Gertrud. Ah! han kommer då hit den gode,
den vackre kungen! — hvad jag är glad, hvad jag är
lycklig! — jag måste omfamna er mormor, och er med,
Riksdagsman.

Erik Jansson. Nå det måtte jag säga, här har
Hans Majestät riktigt tillgifna vänner.

Madam Nyman. Oh! han har många sådana
han; han har riktigt trängt sig in i folkets hjertan; när
man ser honom gå omkring; bland menige man, trycka
deras händer och fråga dem om deras angelägenheter,
så kommer riktigt tårarna i ögonen på en; svenskar-
na äro intet bortskämda med sådant, ska jag säga;
nog ha vi haft kungar, som velat skrapa åt sig folkets
penningar, men inte har det just varit många, som
frågat efter deras behof.

Erik Jansson. Och ändå har kung Gustaf så många fiender.

Madam Nyman. Ja, det är lätt förklaradt det, vi ha varit vana vid sådana regenter, som aldrig ha haft någon egen kraft, utan låtit leda sig än af den ena, än af den andra och sådana kallas alltid goda och beskedliga; men se kung Gustaf har ruter i sig han, och vet hvad han vill, och se det tycker intet Rådet och Ständerna om ska jag säga.

Erik Jansson. Men man förebrår honom att han är en slösare.

Madam Nyman. Det må så vara, men han slösar inte för egen räkning, utan när han har något, så får både land och folk godt af det; hur gör han på sina fester, tror Riksdagsman? — är det bara för sig och hofvet han tänker, — nej bevars, så många som få rum, så ska de ha del af lustbarheten. Hur var det till exempel häromsistens på Drottningholm? kungen hade en stor tillställning derute, der var spektakel, karusell och flera sådana der nöjen. Tusentals menniskor hade gått och rott dit ut för att se på ståten; men hvad händel på qvällen blef ett förfärligt väder, det blåste och regnade, som om himmelen hade varit öppen. — Nå en annan kung hade helt simpelt gått in i sina varma rum, och på sin höjd beklagat det stackars folket, som skulle bli så genomvåta. — Men vet ni hvad konung Gustaf gjorde? — jo, han skickade en expres till staden och hemtade ut alla hyrvagnar, som fanns och i dem lät han stufva in så mycket folk som rymdes, och för de andra skaffade han plats att få ligga qvar på slottet öfver natten. Ser Riksdagsman en sådan kung tycka Svenskarna om, och för honom kunna de gå i döden om det gäller.

Erik Jansson. Det bevisar att han har ett godt hjerta.

Madam Nyman. Oh, så gör han alltid, men den der nedlåtenheten förargar adeln och derföre har

han många af dem till fiender. Vet Riksdagsman, det var en af de der förnäma herrarna, som också en gång gjorde mig den äran, och som jag är höflig emot alla menniskor, så tog jag emot honom, gudbevars. Men se, högfärden tog som vanligt ut sin rätt, och vid qvällsvarden sade han helt sturskt: att det ändå var treffligt att äta hos borgarfolk, för der kunde man få lägga armbågarna på bordet; men vet Riksdagsman hvad jag svarade honom, jo: nästa gång kan Herrn äta hos mina svin, så får han lägga dit både armar och ben. — — Men här står jag och pratar bort tiden. För-låt kära Riksdagsman, men jag får lof att se om litet i köket, och laga att dammet blir torkadt i helgdagsrummen.

Erik Jansson. Intet krus med mig kära madam Nyman, jag kommer nog igen en annan gång, men om ni tillåter, dröjer jag ännu en liten stund, för att tala några ord med jungfru Gertrud.

Madam Nyman. Dröj så länge ni vill — ajö, ajö — välkommen tillbaka en annan dag. (*Går.*)

TREDJE SCENEN.

GERTRUD. ERIK JANSSON.

Erik Jansson (*klappar Gertrud på axeln*).
Hvad tänker ni på, jungfru Gertrud?

Gertrud. Nå, det var också en fråga! hörde inte Riksdagsman, att Kungen kommer hit i qväll? Ack, han har varit här en gång förr; vi visste inte af det ringaste, utan jag satt som vanligt vid min spinrock; men bäst som det var, öppnades dörren, och hvem kom in, om inte Kungen? Jag blef så glad att jag skrek till, men sedan blef jag så förlägen, för Kungen trodde att han skrämde mig, och så satte han sig

bredvid mig, och talade så goda och vackra ord, att jag aldrig kan glömma dem.

Erik Jansson. Men det finns någon annan, som inte heller glömmet hvad ni sagt honom, och som tänker på er ständigt och jemnt.

Gertrud. Hvem kan det vara?

Erik Jansson. Vet ni inte det? Mauritz naturligtvis.

Gertrud. Ja, det är sannt, också tycker jag rätt mycket om honom. Har ni inte märkt att, när man betraktar honom så der i profil, så har han emellanåt ett visst tycke af Kung Gustaf — — — men på de sednare veckorna har det tycket tagit betydligt utaf.

Erik Jansson. Men han är också god och ädelsinnad.

Gertrud. Ack ja! — snillet har tryckt sin stämpel på hans panna, och när han ler, strålar godhet ur hvarje drag.

Erik Jansson. Han är värd en ädel flickas kärlek.

Gertrud. Han är värd hela verdens kärlek; man kan inte se honom, utan att hålla utaf honom.

Erik Jansson. Om hvem talar ni, kära barn?

Gertrud. Om kungen, naturligtvis.

Erik Jansson. Kungen! — ah, det var en annan sak, — stackars flicka! stackars Mauritz!

Gertrud. Stackars Mauritz? har då någon olycka händt honom?

Erik Jansson. Den största af alla, den att inte vara afhållen af den flicka, han har kär.

Gertrud. Säg intet det Riksdagsman, jag håller mycket af Mauritz — rätt mycket ändå, men jag kän-

er mig så besynnerlig ibland, så underlig till mods; —
 man är inte så som jag ville han skulle vara, men jag
 kall bjuda till att älska honom, säg honom det.

Erik Jansson. Tack, jungfru Gertrud, ni är
 en god och rättsinnad flicka — — farväl! farväl! —

Gertrud. Kom snart tillbaka till oss Rikdags-
 man, och helsa Mauritz ifrån mig. (*Erik Jansson
 går.*)

FJERDE SCENEN.

GERTRUD (*allena*).

Gertrud. Ja, han har rätt, jag har verkligen
 inte varit som jag bordt emot Mauritz; när man lof-
 vat en menniska tro och kärlek, så är man också
 skyldig att hålla sitt löfte, och Gud tröste mig, om
 min mor visste hur kall och besynnerlig jag flera gån-
 ger varit emot honom. — — — Men nu får jag lof
 att skynda och kläda mig, jag vill alldeles intet en
 gång till taga emot Konungen i den här grofva hem-
 väfda ylleklädniagen. (*Skyndar upp mot fonden, men
 mötes af Gustaf.*)

FEMTE SCENEN.

GUSTAF. GERTRUD.

Gustaf (*gladt*). Jungfru Gertrud!

Gertrud. Ack min Gud — — Ers Majestät!

Gustaf. Hvad felas er? har jag nu återigen
 skrämt er?

Gertrud. Nej, just intet det, men jag är så led-
 sen så — — —

Gustaf. Ledsen — — och hvarföre det? —

Gertrud. Derföre att — jag intet hunnit kläda
 om mig.

Gustaf. Oh är det ingenting annat! den saken är lätt hjälpt, jag låtsar, som jag alldeles inte hade sett er, och ni kommer tillbaka, så snart ni bytt om toilett, ehuru ni, uppriktigt sagdt, i mina ögon är långt vackrare i den der enkla dräkten, än om ni vore smyckad med all verdens grannlåt.

Gertrud. Det var en annan sak; då stannar jag kvar som jag är. Men förlåt, Ers Majestät, jag skall genast underrätta mormor.

Gustaf. Oh, hon kommer nog, låt oss under tiden språka tillsammans.

Gertrud (*med en djup nigning*). Ers Majestät är alltför nådig. (*Afsides*) Ack min Gud så roligt!

Gustaf. Sedan jag sist såg er, har jag mycket tänkt på er, vackra Gertrud.

Gertrud. Jag har också oupphörligt tänkt på Ers Majestät.

Gustaf. Verkligen!

Gertrud (*förlägen*). Ja det vill säga inte alltid — — emellanåt — — när jag haft tid; — — men för hvarje qväll när jag läst min aftonbön och bedt till Gud för alla goda människor, så har jag alltid nämnt Ers Majestäts namn, näst efter mormors.

Gustaf. Goda Gertrud, då är det inte underligt att jag sover godt, när edra böner stå som vakande englar vid min hufvudgård. — Men låt mig återkomma till det jag ville säga; jag ville så gerna göra något för er, Gertrud!

Gertrud. För mig? — hvad skulle det vara?

Gustaf. Är det då ingenting ni skulle vilja ha, ingenting ni önskar er? —

Gertrud. Nej, ingenting; — men låt se — jo, jag vet något. —

Gustaf. Och hvad är det då? säg Gertrud!

Gertrud. Nej, nej, jag kan intet, det är o-
nöjligt.

Gustaf. Ni har då intet förtroende för mig, men
Gertrud! (*fattar hennes hand*) skall ni då låta mig bedja
er förgäfves?

SJETTE SCENEN.

MADAM NYMAN. MAURITZ (*från höger*). DE FÖRRE.

Madam Nyman. Herre min Gud, hvad ser
jag! Hans Majestät här i hvardagsstugan, men hvar har
du då ditt förstånd, Gertrud?

Gustaf. Banna henne intet, felet är mitt, ty
i varje rum i er boning har lika mycket behag för mig.

Madam Nyman. Men derinne har jag det väl
det bättre, och jag ber aldrig ödmjukast, att Ers Maje-
stät ville hafva den godheten att stiga ditin.

Gustaf. Nå som ni vill då, min bästa madam
Nyman, jag skulle vara en barbar, om jag kunde neka
en så älskvärd värdinna någonting; men innan jag föl-
der er, måste ni först skaffa mig upprättelse af er fo-
sterdotter.

Madam Nyman. Skulle Gertrud på något sätt
förbrutit sig emot Ers Majestät?

Gustaf. Jag kan inte neka till det; jag har nu
under en hel kvarts tid bedt henne begära något af
mig, men förgäfves, och jag vill derföre att ni, såsom
traff för hennes gensträfvighet, skall ålägga henne att
saga emot den här lilla gåfvan, som hon kanske an-
dars vore i stånd att afslå.

Madam Nyman. Hvad ser jag, Ers Majestäts
porträtt, infattadt i briljanter. — — Kära barn, hvil-
ken ära, som sker dig!

Gertrud (*okonstladt*). O min Gud! Ers Majestät gissar då till allt, det var just det jag önskade.

Gustaf (*med ädel värdighet*). Måtte er själ alltid förblifva så ren som vattnet i dessa stenar, och må den bild de omfatta, någon gång påminna er er konung.

Mauritz (*utom sig, vänder sig hastigt om*).

Gustaf. Nu madam Nyman, är jag till er tjänst. (*Gustaf och madam Nyman gå till venster.*)

SJUNDE SCENEN.

GERTRUD. MAURITZ.

Gertrud. Hans porträtt! o min Gud, det är hans porträtt, drag för drag — samma leende — samma godhet! — och hans blick, det är som om jag såg honom lefvande.

Mauritz (*häftigt*). Sluta då en gång, Gertrud! jag har också något att säga dig.

Gertrud. Hvad vill du?

Mauritz. Jag vill säga, att jag äntligen genomskådat dig, du leker med min kärlek, min heder, och du vill bedra verlden med skenet af en låtsad kärlek, för att derigenom dölja en verklig; det är icke mig du älskar, det är honom.

Gertrud (*med bäfvan och förvåning*). Honom?

Mauritz. Kungen ja! Ah, du bleknar, du darrar — — du trodde att jag blott var en godtrogen narr, som lät föra mig bakom ljuset — du litade på min ömhet för dig — ah, jag olycklige! —

Gertrud (*i yttersta bestörtning*). Älskar Kungen! — jag? — o min Gud! min Gud! hvad är det du säger — skulle det vara möjligt? — nej, — nej — jag älskar honom intet.

Mauritz. Du dårar mig inte längre; du har plundrat mig på min dyrbaraste egendom, mitt förroende, min kärlek till dig; men jag skall hämnas, du kan lita derpå.

Gertrud. Hämnas! och på hvem?

Mauritz. På honom, och genom honom på dig; tro icke att hans makt, hans kungliga värdighet skall kunna skydda honom — jag vet en annan makt, som skall nedslå den, — ja, jag skall hämnas, om jag också med mitt lif skall plikta därför.

Gertrud (*med styrka*). Nå väl, Mauritz, hör du också mig, — jag har aldrig velat bedraga dig; jag älskar inte Kungen, men jag beundrar honom, jag dyrkar honom, och jag ville tusende gånger lida döden för hans skull. — —

Mauritz. Ah, du trotsar mig. — —

Gertrud. Ja, jag trotsar dig! — förfölj honom du, bruka hvad medel som helst för att skada honom — — du skall ständigt finna mig i din väg — — jag skall hindra dig ifrån att göra något ondt, jag skall vaka öfver honom som öfver dig! — — jag skall oupphörligt bedja till Gud för eder begge; det är hatets hemska makter, som beherrska din själ, men jag skall besegra dig med en makt, starkare än den, — genom kärlekens. (*Skyndar ut till venster, Mauritz åt fonden.*)

Tablå.

ÅTTONDE SCENEN.

Ett rum på slottet. Till venster ett Toilettbord. På samma sida, nere på Avantscenen, ett litet bord med papper, böcker och skrifmaterialier.

GUSTAF (*sitter vid bordet*). HORN (*står framsför honom*).

Gustaf. Således alldeles inga underrättelser, hvarken ifrån Christianstad eller Sveaborg?

Horn. Ingen enda, Ers Majestät.

Gustaf. Och vi skrifya likväl i dag den 17:de Augusti. Hvilken obegriplig långsamhet. Och det, då man vet, att hvarje minut är vigtig, att ett ögonblicks dröjsmål kan förderfva allt.

Horn. Men hvarföre då afvakta dem? Ers Majestät har folkets förtroende, borgerskapet och Stockholms garnison afguda Ers Majestät, det behöfves blott att ni med stark arm fattar regeringstyglarne för att nationen med glädje skall hylla er såsom enväldig Konung.

Gustaf. Du bedrar dig, Horn, om du tror att detta är min afsigt, men de misshälligheter, som sönderslita riket, tvinga mig att våga allt för att rycka makten ifrån den aristokratiska liga, som i så många år slitits om väldet. Farans storhet ökar dock min försigtighet, ty om jag misslyckas, uppoffrar jag icke allenast mig sjelf, partihatet skall bli ännu vildare, anarkien ännu mera taga öfverhand. Ryssland skall begagna sig af tillfället och kasta sig öfver oss, liksom det nyss gjort med Polen, och Sverige skall kanske inom kort blifva ett lydrike, en provins under dess barbariska spira.

Horn. Men betänk då den allmänna förvirringen i riket. Allt högre klagomål uppstiga ifrån provinserna och Ers Majestät tvekar? —

Gustaf (*stiger upp*). Nej, Horn! jag tvekar icke. Mitt fädernesland står vid brädden af en afgrund och jag vore icke värdig att vara dess konung, om jag icke sökte rädda det derifrån.

Horn. Låt oss då genast gripa verket an!

Gustaf. Icke förr än jag erhållit underrättelser ifrån Toll och Sprengtporten. Jag har öfverenskommit med dem derom.

Horn. Men Ers Majestät vet kanske icke att Ständerna, som frukta det inflytande ni äger öfver stadens befolkning, i dag på morgonen fattat det beslutet att hitkalla två bataljoner af Uplands och Södermanlands regementen, som skola öfvertaga vakten såväl vid slottet, som på andra viktiga ställen.

Gustaf. Ah! man misstänker mig då; — jag måste fördubbla min försigtighet; — Pecklin är den jag mest fruktar.

Horn. Ers Majestät bör undvika den räfven.

Gustaf. Omöjligt; han kommer hit om en halftimma tillika med Fersen, — jag hade beslutat att göra ännu ett försök till förlikning emellan de olika partierna.

Horn. Som numera är lika fruktlöst, som det vore skadligt för våra planer.

NIONDE SCENEN.

EN KAMMARHERRE. DE FÖRRE.

Kammarherren. Fru Grefvinnan Fersen anholder om audiens hos Ers Majestät.

Gustaf. Bed Grefvinnan genast stiga in! (*Till Horn.*) Gå in i mitt kabinett så länge, General! här fruktar jag, att den tredje personen blefve för mycket. (*Horn går till venster.*)

TIONDE SCENEN.

GREFVINNAN FERSEN (*ifrån fonden*). GUSTAF.

Gustaf (*går emot Grefvinnan*). Hvilken kärkommen öfverraskning, fru Grefvinnal något särdeles angenämt måtte säkert komma att hända mig i dag, efter la belle Rose så tidigt på morgonen skänker mig behaget af sin närvaro.

Grefvinnan. Ers Majestät är alltför nådig, men om den benämningen någonsin kunnat användas till mig, var det åtminstone mycket längesedan.

Gustaf. Behagen och de qvinliga dygderna äro la plus belle Rose, och den förlorar aldrig sin fågring, fru Grefvinna. (*Bjuder henne en stol.*)

Grefvinuan. Jag kommer för att anhålla om en nåd hos Ers Majestät!

Gustaf. Jag blir er gäldenär, om ni sätter mig i tillfälle att tjena er.

Grefvinnan. Och likväl fruktar jag, att den anhållan jag ämnar framställa, kommer att ådraga mig Ers Majestäts höga misshag.

Gustaf. Ni förskräcker mig; tala, fru Grefvinna!

Grefvinnan. Jag har i sex år haft den äran att vara anställd vid Ers Majestäts hof, och jag skall aldrig förgäta de många bevis på huldhet och bevägenhet jag derunder fått emottaga, men inseende min oförmåga att längre vara till något gagn, kommer jag nu till Ers Majestät, för att i underdånighet anhålla om mitt afsked.

Gustaf. Hvad skall det heta, fru Grefvinna? — ert afsked — — hvad har då hänt? förklara er närmare! —

Grefvinnan. Då Ers Majestät befaller, är jag skyldig att tala. Då jag emottog den ansvarsfulla platsen af Hofmästarinna hos H. M. Drottningen, föresatte jag mig att på allt sätt söka främja det goda förhållandet så väl emellan Ers Majestät sjelf och dess höga Gemål, som med H. M. Enke-Drottningen. Ers Majestät vet sjelf, att mina bemödanden i den vägen alldeles icke blifvit krönta med framgång.

Gustaf. Och det är mig ni ger skulden härför? Är det då mitt fel att man tvingat mig att ingå ett

politiskt giftermål, hvori mitt hjerta icke haft den minsta del? Å ena sidan kallad af statens röst, som ålade mig att gifva henne min hand; å andra sidan hotad af mina föräldrars ovilja, om jag gjorde det, var jag likväl tvungen att ådraga mig den sednare, för att lyda ärelystnadens bud. Ni känner den aversion, Enkedrottningen alltid hyst för min gemål, en aversion, som hon aldrig en gång gjort sig mödan att dölja. På det sättet oupphörligen sliten emellan en mor, som jag ifrån min barndom lärt mig att vörda, och en gemål som jag, trots alla mina bemödanden, inte kunnat älska, har jag känt mig mycket olycklig, och den försigtighet jag nödgats iakttaga emellan dem begge, de trakasserier, för hvilka jag ständigt varit utsatt, har kastat en dysterhet öfver mitt enskilda lif, som inte kunnat undgå att efterlemna några spår i mitt lynne.

Grefvinnan. Men betänk då, Ers Majestät, hur olycklig er gemål måste känna sig, och hon är likväl fullkomligt oskyldig. Lik en främling irrar hon omkring vid ert hof, och sjelfva hennes försagdhet tillräknas henne som ett brott.

Gustaf. Ni har rätt, men hvad kan jag göra derför, hennes stolthet, den ledsnad som åtföljer henne, dertill det förhatliga hus, från hvilket hon härstammar, se der hvad som skadar henne i mitt sinne. När jag kommer till henne, med hufvudet uppfyllt af stora idéer, af djerfva planer, så mötes jag af ligkiltighet, af kall förnämhet. Hon röres af ingenting, hon lifvas af ingenting och ju mera man plågar mig med föreställningar att älska henne, desto mera ökas min vederwilja, min saknad att vara förenad med en person, som jag känner det, bör bli lika olycklig genom mig, som jag är det genom henne.

Grefvinnan (*stiger upp*). Det är nog, Ers Majestät; jag inser nu mer än väl, hur onyttigt hvarje försök till bemedling här skulle vara.

Gustaf (*fattar hennes hand*). Icke så! — förlåt mig fru Grefvinna, förlåt mig! jag lät hänföra mig af min vanliga häftighet, men ni vet att jag icke menar så illa.

Grefvinnan. Ers Majestät!...

Gustaf. Ni får icke längre vara ond på mig! jag skall försöka att godtgöra min orättvisa — staccars Sofia Magdalena! tro mig Grefvinna, det finnes stunder, då också jag af hjertat beklagar henne.

Grefvinnan. Och likväl?...

Gustaf. Jag skall göra allt hvad jag förmår, sök ni att blidka hennes stolthet, jag skall bjuda till att kufva min sjelkänsla. Enkedrottningen är i Preussen och vi behöfva således inte frukta, att hon skall lägga några hinder i vägen för en förlikning emellan oss.

Grefvinnan. Och min ansökning, Ers Majestät?

Gustaf. Ni återtar den ju! Kom ihåg, Drottningen har ingen verklig vän mer än er, och om jag någon gång glömmer mina pligter emot henne, hvem skulle väl återkalla mig till dem, om inte just ni.

Grefvinnan. Ers Majestät är oemotståndlig, man måste göra allt hvad ni vill.

Gustaf. Tack! tack! Fru Grefvinna, hälsa Sophie ifrån mig, och bed henne å mina vägnar emottaga detta garnityr. (*Tar ett etui af bordet*) Jag önskar hon ville bära det i morgon på Drottningholm, der jag ämnar anställa en fest till hennes ära.

Grefvinnan. Jag skall med största glädje uppfylla Ers Majestäts uppdrag. Tillåt att jag genast skyndar till Drottningen.

Gustaf. Gå min Grefvinna. Hur angenäm er närvaro än är för mig, vill jag inte längre beröfva henne nöjet deraf. Vi återse hvarandra i morgon afton. (*Han följer henne till dörrn. Grefvinnan går.*)

ELFTE SCENEN.

EN KAMMARHERRE. GUSTAF.

Kammarherren. Grefve Fersen och general Pecklin.

Gustaf (*drar efter andan*). Ah, redan! Bed herrarna stiga in. (*För sig*) Menniskan måste återigen försvinna och Diplomaten intaga hans plats. (*Sätter sig till venster.*)

TOLFTE SCENEN.

FERSEN. PECKLIN. GUSTAF.

Gustaf (*med kunglig värdighet*). Välkomna mina Herrar. (*Räcker Fersen handen.*) Ni mötte visst er svägerska, Grefve Fersen, hon har nyss skänkt mig nöjet af sitt besök. (*Till Pecklin*) Hur befinner sig er älskvärda Friherrinna, General Pecklin, hofvet har alltför länge saknat hennes närvaro.

Pecklin. Ers Majestät är alltför nådig, som behagar påminna sig henne.

Gustaf. Oh, jag smickrar mig med att lika litet glömma bort det sköna och goda i mitt land, som jag skall förgäta det stora och utmärkta.

Fersen. Det är nogsamnt kändt, att Ers Majestäts konungliga hägn omfattar allt hvad som är värdigt detsamma.

Gustaf. Gifve Gud, att min goda vilja också kunde uträtta något för Rikets bästa, men hvart jag ser omkring mig, finner jag blott nya anledningar till sorg och oro, och jag har derföre kallat er hit, för att i trogna undersåters hjertan få nedlägga mina bekymmer.

Pecklin. Vi förstå och dela dem uppriktigt.

Gustaf. Ni vet, mina Herrar, att jag hyser för mycken aktning för lagarna, för att blanda mig i Rikens Ständers göromål, men då faran är stor, är kall-sinnigheten brottslig. Skiljaktigheten emellan Riksstånden blifva för hvarje dag större; alla tänka på att söndra, ingen på att försona sinnena. Jag erbjuder eder min person, att blifva ett föreningsband emellan partierna, jag kan med godt samvete göra det, ty jag är den enda i Riket, som inte har mera gemenskap med det ena Ståndets intressen än det andra.

Pecklin. Jag är djupt rörd öfver Ers Majestäts omtänksamhet, men, mig vetterligt, har inga sådana anledningar till oro förefallit. Att under diskussion öfver viktiga ämnen, olika meningar måste uppkomma, är naturligt, men då de icke afse annat än Rikets gagn och nytta kan någon fara dermed icke vara förknippad.

Gustaf. Jag lyckönskar er till denna tillförsigt. General Pecklin, delas den af flera, har min fruktan förmodligen varit ogrundad.

Fersen. Det torde icke vara Ers Majestät obekant, att jag alltid arbetat för Rikets ära och välförstånd. Så länge Hattarna suto vid styret, sökte de också på allt sätt att bibehålla fred och endragt inom landet, men våra röster äro nu mera af så liten betydighet att de hvarken kunna höja eller sänka den politiska vågskålen.

Pecklin. Herr Grefve Fersens kända blygsamhet uppenbarar sig här som öfverallt, annorstädes. Lyckligtvis veta vi andra, att den oratoriska förmåga, den utmärkta statsmannatalang, Herr Grefven utvecklade under så många Riksdagar icke är mindre mäktig nu än fordom.

Fersen. Herr generalen kan gerna tillägga, att mitt hat till dem, som på rättvisans och sanningens

bekostnad tillvällat sig uteslutande inflytande, är också lika varmt och lifligt som förr.

Gustaf. Hvertill dessa ändlösa tvistigheter, mina Herrar? Ni ären begge hufvudmän för hvar sitt parti, det tillhör således eder att först räcka hvarandra handen till en försoning, som skulle bli så välsignelserik för landet.

Fersen (*ironiskt*). Herr general Pecklin, såsom hufvudman för det allrådande Mösspartiet, torde bäst kunna visa möjligheten till en sådan förlikning.

Pecklin (*djerft*). Då det inte lär kunna nekas, att Mössornas afsigt endast är att främja Rikets väl, behöfs det ju intet annat än att Hattpartiet förenar sina bemödanden med våra.

Fersen (*stolt*). Hattarna skulle förakta sig själva, om de på sådana vilkor ingingo förlikning med ett parti, hvars medlemmar alltid haft sina egna fördelar främst för ögonen, och icke blygts att i Riddarhusets egen förstuga offentligen köpa röster för genomdrifvandet af sina förslager.

Pecklin. Mössorna stå i detta som andra fall långt efter Hattarna, men de ha också icke haft hans aldrakristligaste Majestät Konungens i Frankrike penningar att röra sig med.

Gustaf (*värdigt*). Nog, mina Herrar, nog! Jag ser med smärta att ni intet viljen lyssna till mina uppmaningar, och jag vill derföre icke längre upptaga er dyrbara tid. Kom dock ihåg, att fäderneslandets öde hvilar i edra händer, och att ni en gång skall ansvara för den makt ni nu bär.

Fersen. Jag vore den icke värdig, Ers Majestät, om jag någonsin glömde den aktning jag är skyldig mitt stånd och min familjs ära.

Pecklin (*inställsamt*). Mätte blott Mösspartiet alltid kunna påräkna Ers Majestäts höga ynnest.

Gustaf. Varen öfvertygade mina Herrar, att min lifligaste önskan är, att alltid bibehålla det goda förståndet emellan mig och mina utmärktare landsmän.

(*Fersen och Pecklin gå.*)

TRETTONDE SCENEN.

GUSTAF (*allena*).

Gustaf (*lifligt*). Ah, hvilket eländigt spel! endast egennyttan, partihat, begär efter egna fördelar, men ingen enda tanka för fäderneslandets välfärd, på dess väl eller ve. Mitt arma Sverige! och i sådana händer hvilat ditt öde — skall det kanske förblifva? — Nej vid den allsmäktige Guden det skall det icke! jag vill icke såsom föregående regenter, endast vara en lek-docka för Rådets och Ständernas nycker — jag vill icke längre vara Konung endast till namnet. Folket har gifvit makten i min hand och jag skall också ut-öfva den. Den listige ränksmidaren Pecklin har något i sinnet — under hans inställsamhet ligger någon hemlig plan förborgad — skulle han ha någon aning om mina bemödanden att åstadkomma en statskupp? Jag måste ha reda på den saken, och om så är...

FJORTONDE SCENEN.

EN KAMMARHERRE. Sedan HORN. Sist en KAMMAR-TJENARE. GUSTAF.

Kammarherren. Öfverståthållaren Baron Rudbeck anhåller att genast blifva insläppt.

Gustaf (*förvånad*). Rudbeck! han är då återkommen?... säg honom...

Horn (*störtar in från venster, med ett bref i handen.*) Ett ögonblick, Ers Majestät!...

Gustaf. Hvad vill ni?

Horn. En kurir från Prins Carl är anländ ifrån Skåne. Se här ett hemligt bref till Ers Majestät, som var insyddt i kurirens ridsadel.

Gustaf. Gif hit! (*Läser för sig*) »Revolution Christianstad har utbrustit — — Staden har förklarat sig emot Rådet och Ständerna. Carl har sammandragit trupperna i provinsen, han marscherar till Christianstad för att förena sig med Hellichius.

Horn. Men Rudbeck kommer derifrån, han har tyss varit uppe i Rådet, man misstänker Ers Majestät att ha sin hand med i allt detta.

Gustaf. Ah! Rudbeck kommer då för att utorska mig. (*Till kammarherren*) Vänta ett ögonblick. (*Till Horn*) Hvad skall jag göra? om jag i det här ögonblicket skiftar färg, om mina anletsdrag förråda en minsta rörelse, är allt förloradt... Ah jag vet! jag vill maskera mig. (*Öppnar dörrn till höger*) Hej! min puderkappa! (*Drar fram en stol till toaletten*) Jag måste genast göra min toilett. Gif hit! (*Rycker pudervippan ur kammartjenarens hand och rör den hastigt öfver hår och ansigte, kastar sig dertill tillbaka på stolen, med armarna i kors.*) Så er ja! Herr Baron och Öfverståhållaren förunnas diens!

Kammarherren (*öppnar dörrn, Rudbeck synes å tröskeln och bugar sig för Konungen*).

Ridån faller.

TREDJE AKTEN.

Theatern föreställer parken vid Drottningholm. I fonden slottet illumineradt.

FÖRSTA SCENEN.

MADAM NYMAN och GERTRUD (*komma in festligt klädda*).

Gertrud. Men nu går mormor för min skull miste om ett stort nöje.

Madam Nyman. Åhja, efter Hans Majestät har gifvit oss biljetter, så nog kunde det varit roligt att se på spektaklet, men när du blef sjuk, så kunde jag väl intet ha något nöje längre. Det hade varit mycket bättre, om du stannat hemma som jag ville, men du var envis och skulle nödvändigt följa med.

Gertrud. Ack jag skulle intet haft någon ro annars, mormor.

Madam Nyman. Men hvad går då åt dig flicka, alltsedan i förrgårs afton är du alldeles förändrad, du är inte längre min lilla sångfågel, min glada muntra Gertrud, utan går med hufvudet nedböjdt, som om hela verdens sorger hvilade på dig.

Gertrud. Förlåt mig, goda mormor, jag rår inte för det.

Madam Nyman. Men hvad är det då, kära barn?

Gertrud. Jag vet det knappast sjelf, mormor, men det är en förskräcklig oro, en besynnerlig fruktan, som intagit min själ. Det förefaller mig, som om

någon öfverhängande fara hotade kungen, som om någon stor olycka skulle hända honom!

Madam Nyman. Du är tokig, du barn, hvad för olycka skulle hända honom här, midt på hofvet, öfverallt omgifven af sitt trogna folk, som uppfyller luften med glädjerop vid hans blotta åsyn.

Gertrud. Men försåtet och det mörka sveket kan smyga omkring midt under glädjen? just derföre att ingen anar det, kan det så mycket säkrare gripa sina offer.

Madam Nyman. Du är allvarsamt sjuk, Gertrud, du har riktiga feberfantasier. Kom låt oss taga reda på vårt sällskap och återvända till staden.

Gertrud. Ack nej, mormor, jag är så trött. Låt mig hvila en stund här på gräsbänken, så blir jag kanske bättre.

Madam Nyman. Gör det då; bara du intet förkyler dig i den kalla aftonluften.

ANDRA SCENEN.

PECKLIN (*från venster*). DE FÖRRA.

Pecklin (*för sig*). Ingen här! — vi skulle likväl träffas under spektaklet. (*Bli varse madam Nyman*) Ah! (*högt*) Madam Nyman, tror jag! nå det fagnar mig att träffa er.

Madam Nyman. Herr Generaln är alltför god.

Pecklin. Ni var säkert icke road af det kungliga tidsfördrifvet, efter ni så hastigt lemnade spektaklet?

Madam Nyman. Jo, herr General, hvad nöje kungen ställer till, så är det väl gjordt, och då roar det också mig.

Pecklin. Hans Majestät är verkligen lycklig, som så kunnat förvärfva sig er beundran, och jag önskar af hjertat att ni aldrig måtte behöfva ångra att ni skänkt honom den.

Madam Nyman. Hvad menar Generaln?

Pecklin. Är inte er fosterdotter er följaktig här i afton?

Madam Nyman. Jo, hon sitter derborta på bänken, hon mår inte rätt väl, stackars liten.

Pecklin. Låt oss då tala sakta, så att hon inte kan höra oss.

Madam Nyman. Hvad vill det säga?

Pecklin. Ni skall snart få veta det. Då jag blef underrättad om min adjutants kärlek till den unga flickan, ogillade jag den på intet vis. Jag ansåg alldeles icke adelsmannen hafva ingått någon mesalliance, då han gifte sig med er fosterdotter.

Madam Nyman. Vet Generaln, alldeles på samma sätt var det med mig också. Nog hade jag tyckt mera om, ifall Gertrud fattat tycke för någon hygglig borgare, men efter de nu höllo af hvarandra, så ville jag intet sätta mig deremot, för jag tänkte att Mauritz nog kunde vara en bra och hederlig menniska, fastän han var adelsman.

Pecklin. Ni är alltför god! Ett viktigt hinder hotar likväl nu att ställa sig i vägen för detta giftermål, och det är endast ni madam Nyman, som kan häfva det.

Madam Nyman. Var så god och sjung rent ut herr general, jag förstår mig intet på några halfqvädna visor.

Pecklin. Nå, som ni vill då. Det berättas att en hög person, som ni särdeles värderar, har, er ovetande, lyckats innästla sig i er fosterdotters hjerta, och

att han har de lägsta, de nedrigaste afsigter på henne. Ni förstår väl, att om ett sådant rykte vann bekräftelse, måste Mauritz uppsäga sin förbindelse. (*Madam Nyman stirrar på honom med yttersta förvåning*). Jag tillstår, att mig förefaller det fullkomligt otroligt, att denne person så skulle löna er tillgifvenhet, men...

Madam Nyman (*stolt*). Jag får tacka Herr Generaln så mycket för underrättelsen, ifall den skulle vara välménad, men för öfrigt kan Herr Generaln hälsa den, som burit fram den der historien och säga honom, att han är en fräck lögnare, som borde befordras till laglig näpst, så vida han icke hade tillräckligt straff genom att se sin nedriga plan misslyckad.

Gertrud (*kommer fram*). Hvad är på färde? mormor ser så upprörd ut!

Pecklin. Jag delar fullkomligt er förtrytelse, Madam Nyman och beklagar rätt mycket, att jag skulle vara den som...

Madam Nyman. Det är bra Herr General, hvar och en har sitt samvete här i verlden och der-efter handlar han. Kom Gertrud! (*De gå åt venster.*)

TREDJE SCENEN.

PECKLIN (*allena*).

Pecklin. Hon ville inte tro mig, men miss-tanken är likväl en gång inkastad i hennes själ, och den skall nog frodas och tillvexa der. Mauritz' gissningar må vara grundade eller ej, så kunna de likväl vara goda att begagna sig utaf. Madam Nyman skall för att motverka det der ryktet, bli försigtigare i sina bemödanden för Kungens sak, och det behöfs intet mer än att Borgerskapet börjar tveka, för att jag sedan lätt skall kunna bearbeta dem för mina afsigter. Ah! ändtligen!...

FJERDE SCENEN.

RUDBECK. KALLING. MEDLEMMAR AF MÖSSPARTIET.
PECKLIN.

Pecklin. Bra att ni kommer, mina herrar! den gapande skådelystna hopen är sysselsatt derborta, och vi kunna här vara ostörda.

Kalling. Kungen är vid det bästa lynne i afton, han pratar och skrattar med hela världen, och tyckes inte tänka på något mindre än politik.

Rudbeck. Det är också min fullkomliga öfvertygelse, hvilken jag redan meddelat Rådet, att Hans Majestät är fullkomligt okunnig om händelserna i Skåne. Hans öfverraskning, hans bestörtning, då jag underrättade honom derom, var för naturlig för att kunna vara spelad.

Pecklin. Utan att på minsta vis sätta herr Barons skarpa blick i tvifvelsmål, tror jag mig likväl med mitt eget hufvud kunna gå i borgen för att han har sin hand med i alltsammans. Hans synbara förlägenhet, då Rådet tvingade honom att återkalla sina begge bröder, hans oro, då han nödgades underskrifva det bådskap, som utgått till allmänheten i anledning af oroligheterna, allt bevisar mer än tillräckligt hans brottslighet.

Kalling. Det som väcker mina misstankar är, att man i dag på morgonen funnit alla husknutar och gatuhörn fullklistrade med uppmaningar till folket, att skyndsamt väpna sig till Konungens försvar, emedan hans lif och frihet voro hotade.

Pecklin. Jag har bjudit till på alla sätt att skaffa mig reda på upphofsmannen till dessa proklamationer och kommit till den säkra öfvertygelsen, att de allesammans äro författade af General Fredrik Horn.

En af Mösspartiet. Gustafs förtrognaste vän?

Rudbeck. Skulle det vara möjligt?

Pecklin. Hattpartiet drar sig allt mera tillbaka; allt tillkännager att Kungen ämnar våga ett afgörande steg.

Kalling. Kungen måste från och med i morgon förbjudas att lemna staden.

Pecklin. Tror ni då inte, att han kan uträtta tillräckligt ondt inom staden. Under de här sista nätterna har han träget åtföljt de patruller af Borgerskapskavalleri, som hållit vakt på Stockholms gator, och det är mer än troligt att han redan vunnit dem på sin sida.

Rudbeck. Hvad är då att göra?

En af Mösspartiet. Medan vi öfverlägga, handlar han.

Pecklin. Efter min öfvertygelse finnes det blott en enda utväg.

Kalling. Och den är?

Pecklin. Att ofördröjligen bemäktiga sig Konungens person och hålla honom fången tills dess vi få hunnit inskränka hans makt, att han aldrig mera kan tänka på att utvidga den. Sedan må han gerna behålla namnet af konung.

Rudbeck. Det steget är för djerft. Kom ihåg att så väl bland arméen som folket det ryktet är utspredt, att en revolution visserligen är på färde, men *mot* konungen.

En af Mösspartiet. Det är sannt.

Kalling. Vi kunna dessutom icke lita på Stockholms garnison.

Pecklin. Men Konungen är bragt till det yttersta, han skall våga allt för att rycka makten från

Rådet och Ständerna om vi intet förekomma hans anslag.

Rudbeck. Men tror ni då icke, att ett så våldsamt steg blott skulle påskynda utbrottet deraf. De bataljoner af Uplands och Södermanlands regementen, som blifvit hitkallade äro bara en dagsresa från hufvudstaden. På dem kunna vi lita, låt oss derföre afvakta deras iurycande.

Kalling. Jag delar fullkomligt Herr Öfverståthållarens mening.

En af Mösspartiet. Ett förhastande skulle kanske förderfva allt.

Pecklin. Nå väl, mine Herrar! hvad ni såsom stadens befälhafvare icke våga, det åtager jag mig;... jag skall utföra företaget.

Kalling. Men på hvad sätt?

Pecklin. Jag skall försöka att bemäktiga mig Konungen, då han i natt efter festens slut lemnar Drottningholm. Jag begär endast att Herr Riksrådet lemna ett detachement soldater till min disposition.

Kalling. Det skall ske.

Rudbeck. Akta er General; ni sätter ert eget lif på spel.

Pecklin. Var lugn, herr Baron; det i Pecklinska hjertskölden uppstående lejonet är rörligare och mera vaket, än de tungfotade lejon af bronz, som gapa vid ingången till Gustafs borg. Är Konungen väl i säkerhet, skall Rådet nog sedan gilla mitt företag.

Kalling. Det svarar jag för.

Rudbeck. Men låt oss nu skiljas åt, mina herrar, spektaklet är säkert nära slut, och det skulle väcka misstankar, om man på en gång saknade så många af

Pecklin. Herr Öfverståhållaren har rätt. Återvänd på skiljda vägar till slottet, jag stannar kvar här några ögonblick för att vidtaga mina dispositioner.

Rudbeck. Farväl, Herr General!

Kalling. Och lycka till!

(*Alla, utom Pecklin, gå.*)

FEMTE SCENEN.

PECKLIN (*allena*).

Pecklin. Minan är anlagd. Om det är jag som ntänder den, så blir det också jag, som skördar frukterna deraf. Jag har noga betänkt allt. Det blir Tauritz, som skall verkställa arresteringen, och om en händelsevis misslyckas, blir det honom och icke mig, ansvaret drabbar. Det skall då se ut som om an gjort alltsammans af enskild hämd, ty genom min försorg har den der historien om Kungens kärlek till ans fästmö blifvit utspridd rundt omkring staden. — Her är han! —

SJETTE SCENEN.

MAURITZ. PECKLIN.

Pecklin. Jag väntade er, herr löjtnant, — men, — hvadan denna mörka uppsyn. — Jag har ju lofvat att få hämnas.

Mauritz. Ja, herr General, men jag fruktar att jag begått ett misstag; när jag påminner mig Gertruds ena blick, hennes sista ord till mig, förefaller det mig som om jag låtit dåra mig af en falsk villa och att jag orättvist misstänkt både henne och Konungen.

Fyra dag. af K. Gust. III:s reg.

Pecklin. Akta er, unge man! Jag fruktar att er kärlek är så stark att den kommer er att glömma hederns fordringar.

Mauritz. Aldrig! och om jag blott hade visshet.

Pecklin. Äro då Konungens många lätt sinniga äfventyr er obekanta? Vet ni icke att heder och dygd äro för honom endast tomma, betydelselösa ord, — eller kanske tänker ni göra som så många andra, blunda för Majestätets vilja och låta honom genom yttre utmärkelser söka aftvä den vanära han fäst vid er adliga sköld.

Mauritz (*med krampaktig häftighet*). Nej, Herr General, jag tvekar icke längre, sjelfva misstanken är redan en skymf. Befall! hvad skall jag göra?

Pecklin. Bra, min vän, så tycker jag om att se er, bort med all qvinlig svaghet, låt oss handla såsom män! Hör nu noga på mig. (*Ser sig omkring*) Men det kommer någon hitåt ifrån slottet, — låt oss gå ned åt parken, under vägen skall jag meddela er min plan.

Mauritz (*för sig*). Jag skall utföra den, allenast den befordrar min hämnd. (*De gå till höger.*)

SJUNDE SCENEN.

GERTRUD (*kommer hastigt in från venster blek och upprörd.*)

Gertrud. Det var Mauritz! Den der hemlighetsfulle mannen, som nyss talade så besynnerligt till mormor, var med honom; den mannen ser så elak ut, han ville säkert förloda Mauritz till något ondt; jag skall följa dem, jag skall försöka att lyssna på dem, och skulle jag ingenting få veta, så skall jag använda hela mitt värde öfver Mauritz för att förmå honom att upptäcka allt för mig! (*Skyndar ut till höger.*)

ÅTTONDE SCENEN.

FERSEN. GREFVINNAN FERSEN (*ifrån venster*).

Grefvinnan. Din dystra blick, de djupa fåror-na på din panna kontrastera skarpt emot den glada festen.

Fersen. Kan du väl undra derpå? Likt hvassa nålstygn såras jag af de förödmjukelser jag dagligen måste lida. Hufvudman för ett förr så mäktigt parti ser jag mina anhängares leder allt mera glesna. Vårt hus är ett af de förnämsta i riket och likväl ses jag öfver axeln af lumpna uppkomlingar; och på Riddarhuset, der min hand så många gånger fört Landtmar-skalksstafven, lånar man knappt mera någon uppmärksamhet åt mina ord.

Grefvinnan. Jag delar din harm min ädle frände; men tidens makt är starkare än vår, och i stället att låta nedslå dig af motgången, bör du söka den räddningsplanka, som kan lyfta Fersiska huset till dess fordna glans och ära. Politiken är visst icke min sak, men jag tror att Hattpartiet gjorde klokast, om det utan betänkande öfvergick på Konungens sida, och hjälpte honom att kufva deras dödsfiender, Mössorna.

Fersen. Svenska Adeln är icke van att krypa för konungamakten, den har oftare gifvit skygd, än den begärt det.

Grefvinnan. Men i denna stund, då det gäller hela den gamla Adeln anseende, är likväl en sådan uppoffring kanske nödvändig.

Fersen. Min stolthet uppreser sig deremot.

Grefvinnan. Jag vet ett medel att förena den med klokheten... men hvad är det? jag tyckte jag hörde något buller, låt oss gå upp åt alléen, på det att ingen må höra oss. (*De gå upp åt fonden.*)

NIONDE SCENEN.

GERTRUD, sedan MAURITZ (*begge från höger*). DE FÖRRA
(*i fonden*).

Gertrud. Jag anade rätt! jag kunde väl inte höra ett enda ord, men jag såg att den der mannen öfvertalade Mauritz till något och att han gaf honom ett papper. — — Mauritz tvekade att emottaga det, men slutligen gaf han efter — — jag anar någon olycka — — han kommer. — O min Gud! — gif mig kraft att kunna rädda honom — att rädda dem begge!

Mauritz (*från samma sida dit han utgått, ämnar gå öfver Theatern åt motsatta sidan*).

Gertrud. Mauritz!

Mauritz. Du här!

Gertrud. Jag söker dig Mauritz, jag måste tala vid dig.

Mauritz. Jag vill icke — släpp mig — jag måste bort.

Gertrud. Nej, vid den kärlek du en gång hyst för mig — du måste höra mig. (*Drar honom med sig åt venster.*)

TIONDE SCENEN.

GREFVINNAN FERSEN. FERSEN (*komma promenerande tillbaka*).

Grefvinnan. Följ mitt råd, min sväger, res till någon af dina egendomar och stanna qvar der till dess förhållandena hunnit reda sig.

Fersen. Men jag lemnar ju då Kungen fältet fritt, mina anhängare skola öfvergå till honom, och han nöjer sig icke innan han uppnått enväldet.

Grefvinnan. Om också så vore, så bättre en tyrann än många småherrar; det blir dessutom Hatarnas eftergifvenhet han får att tacka för segern, och han skall aldrig glömma det.

Fersen. Du har rätt Charlotte, jag vill då vika för öfvermakten, och jag reser.

Grefvinnan. När?

Fersen. Redan denna afton. Jag går genast att underrätta Hans Majestät om mitt beslut.

Grefvinnan. Farväl då, min ädle sväger, mitt hjerta säger mig att jag snart får återse dig, och då kanske smyckad med en rang, lika värdig din börd, som dina höga förtjenster. *(Fersen går.)*

ELFTE SCENEN.

GREFVINNAN *(allena)*.

Grefvinnan. Han tvingar då sjelfva lyckan och nedgången att tjena sig, denne unge, snillrike Monark, som med oemotståndlig tjuvningskraft hänför hela sin omgifning. Men skall han också kunna bringa någon ordning i dessa inhemska oroligheter, som så länge upprört vårt fädernesland? — det är framtiden, som skall utvisa det. *(Amnar gå.)*

TOLFTE SCENEN.

GERTRUD *(störtar in från venster)*. GREFVINNAN.

Gertrud *(utom sig)*. O min Gud, till hvem skall jag gå? hvart skall jag vända mig? mormor är borta på andra sidan slottet. *(Blir varse Grefvinnan)* Ah nådiga fru! jag ser på er klädsel att ni tillhör hofvet — värdigas höra mig!

Grefvinnan. Hvad felas dig, stackars barn?

Gertrud. Af barmhertighet skaffa mig tillfälle att få tala med Kungen!

Grefvinnan. Nu är det knappast möjligt; hans Majestät befinner sig i de inre slottsrummen; men säg mig hvad ni önskar och jag lofvar att framföra det till honom.

Gertrud. Nej, nej, jag måste tala med honom, jag sjelf, — jag har en hemlighet att anförtro honom, en hemlighet, som endast han kan få veta.

Grefvinnan. Ni känner då Kungen?

Gertrud. Ja, ja! O min fru, haf medlidande med mig, för mig till honom, hvarje minuts dröjsmål kan innebära fara för hans lif.

Grefvinnan. Ni förskräcker mig. (*Man hör på afstånd hurrarop*) Tyst, det är Konungen som redan är ute ibland folket — han kommer hitåt.

Gertrud. O min Gud, gif mig styrka!

Grefvinnan. Följ mig, jag skall sjelf föra er till Hans Majestät.

Rop utom Theatern. Lefve Gustaf den Tredje!

TRETTONDE SCENEN.

GUSTAF. DE FÖRRE.

Gustaf (*stannar vid öfversta kulissen och talar utåt*). Tack, tusen tack, mina älskade vänner! Lefve svenska äran, glädjen och friheten! (*Hurraropen förnyas.*)

Grefvinnan. Värdigas Ers Majestät tillåta mig att säga ett par ord enskildt?

Gustaf. Så många ni behagar, min Grefvinna. (*Gör ett tecken med handen utåt att han vill vara*

allena.) (*Lifligt*) Hvad tycker ni om festen här i afton? Spektaklet lyckades ju rätt bra — men det är ingenting emot hvad jag ämnar göra. Jag vill skapa en svensk Theater, en inhemsk dramatisk scen, som skall bli en skola för upplysningen och den goda smaken. Allt det sköna och stora, som vårt fäderneslands snillen tänkt och uttalat, skall der få lif, och med oemotståndlig makt ingjuta sig i nationens hjertan. Det är thronens ära att omge sig med konster och vetenskaper, och en Konung kan aldrig uppoffra för mycket på att beskydda dem... Men ni ville tala med mig, Fru Grefvinna. (*Går ned på Avantscenen*) Hvad önskar ni?

Grefvinnan. Denna unga flicka anhåller enträget att få tala med Ers Majestät, och jag har trott...

Gustaf. Ah, hvad ser jag, jungfru Gertrud! I dag har ni icke underlåtit att göra stor toalett. (*Grefvinnan går åt fonden.*)

Gertrud. Ers Majestät, värdigas höra mig!

Gustaf. Men hvad fattas er? ni ser så upprörd ut.

Gertrud. En komplott är uppgjord emot Ers Majestät, en stor, en förfärlig olycka hotar er.

Gustaf. En olycka? ni bedrar er säkert — hvari skulle den bestå?

Gertrud. Man ämnar arrestera Ers Majestät i natt, då ni reser från Drottningholm; man ämnar med våld föra er till Gripsholm eller till något annat ställe, och der kvarhålla er i fängsligt förvar.

Gustaf. Arrestera mig! — Omöjligt! Hvaraf vet ni det?... Och hvem skulle våga utföra ett sådant företag?

Gertrud. Jag vet intet... jag kan ej säga Ers Majestät det.

Gustaf. Intet? — Och hur vill ni då att jag skall sätta tro till dessa sagolika uppgifter? — Men jag förstår nu allt — ni har hört några halfva ord och meningar, och ert deltagande för mig har förmått er att ge dem en betydelse, som de alldeles icke ägde. Var derföre lugn, mitt barn...

Gertrud (*utom sig*). O min Gud, Ers Majestät vill då icke tro mig!... så hör då... men lofva mig först! (*Kastar sig till hans fötter*) O Ers Majestät, lofva mig att ni låter nåd gå för rätt och att ni icke straffar den, som handlat illa, endast derföre att han icke kände Ers Majestät.

Gustaf. Stig upp, Gertrud! — det är då sant! tala! Foi de gentilhomme! på er förbön vill jag öfva mildhet, så vida brottet endast är riktadt emot min egen person.

Gertrud. Det finns en ung man, som älskar mig, han heter Mauritz, och är Adjutant hos General Pecklin.

Gustaf. Vidare!

Gertrud. Han är god och rättsinnad, men han har blifvit förledd, intalad...

— Gustaf. Jag förstår, af Pecklin.

Gertrud. Man har inbillat honom att jag be-drog honom — att jag icke älskade honom, utan Ers Majestät. Utom sig häröfver, har han svurit att hämnas, och utan att tänka på det brott, hvartill han gör sig skyldig, har han åtagit sig... (*Skriker till*) Ah!

Gustaf. Hvad är det?

Gertrud. Det är han — han kommer hitåt — om han får se mig här?...

Gustaf (*befallande*). Stanna kvar!

FJORTONDE SCENEN.

MAURITZ. DE FÖRRE.

Mauritz (*för sig*). Kungen!

Gustaf (*högt, men gladt och värdigt*). Sää, jungfru Gertrud, ni älskar då redan, det tycker jag intet om, — jag hade sjelf velat ha det nöjet att gifva bort er med någon person vid mitt eget hof — och nu omintetgör ni alla mina förslager.

Gertrud (*i högsta ångest*). Hvad menar Ers Majestät?

Gustaf (*skrattande*). Se så, blif intet så förskräckt, jag menar intet så illa; — tro intet att jag vill lägga några hinder i vägen för er lycka; jag vill tvertom göra allt hvad jag kan, för att försäkra den.

Mauritz (*för sig, under det han närmar sig*). Hvad säger han?

Gustaf. Den unge mannen är således militär, det fagnar mig, men känner han också alla en militärs pligter, de skyldigheter han har till sin Konung och sitt fädernesland?

Gertrud (*darrande*). Jag hoppas det.

Gustaf (*med höjd stämman*). Vet han, att för en ädel krigare fordras det icke blott ett fysiskt mod, en mekanisk skicklighet att föra värjan eller skjutgeväret, utan också högsinnade åsigter, upphöjda idéer, ridderliga tänkesätt, — vet han, att hans kall är ansvarsfullt, att det svärd han bär är en helig underpant af hans fäderneslands förtroende, och att hvarje dålig handling han begår, är ett förräderi emot detsamma, som öfverhöljer honom sjelf med skam och vanära.

Gertrud (*bönfallande*). Ers Majestät!

Gustaf (*med allt mera öfvertygande värma*). Kommer han ihåg att han blef medborgare innan han

blef krigare, att ingen förmans befallning, intet makt-språk i verlden bör kunna förmå honom till något, som är ovärdigt en svensk man. Kan han öppet och oförfäradt se sin fiende i ansigtet, har han aldrig brukat svek för att öfvervinna honom, har aldrig oärlighet och bedrägeri fläckt hans namn och hans vapensköld?

Mauritz (*som kämpat en synbar strid med sig sjelf, döljer hufvudet i händerna*). O min Gud! min Gud!

Gustaf (*på samma sätt*). Har han aldrig brukat fäderneslandets sak till täckmantel för sina enskilda afsigter — har han alltid främst sett på dess ära och välfärd? — Kan han modigt se döden i ögonen, viss om att han aldrig begått någon dålig, någon falsk, någon ovärdig gerning emot någon, eho det vara må? då Gertrud, är han värd er kärlek... Då är han värd det höga, det afundsvärda namnet af fäderneslandets försvarare.

Mauritz (*störtar fram och kastar sig på knä för Konungen*). Nåd Ers Majestät!

Gustaf (*med kunglig värdighet*). Hvem är ni?

Mauritz (*räcker honom sin värja*). En olycklig, som ber Ers Majestät återtaga den värja han icke längre är värdig att bära.

Gustaf. Stig upp, unge man! — Jag tar denna värja af en rebell. (*Med höghet*) Jag återger den åt en trogen undersåte.

Mauritz (*utom sig*). Ers Majestät!

Gustaf. Ni stod vid branten af en afgrund. (*Visar på Gertrud*) Tacka henne, ty det är hon, som räddat er derifrån.

FEMTONDE SCENEN.

HORN (*från venster*). DE FÖRRA.

Horn. Man söker Ers Majestät öfverallt.

Gustaf (*lifligt*). Kom närmare, Horn! Stunden till handling är inne. Morgondagen skall afgöra allt — vi måste segra eller dö.

Horn. Jag tillhör Ers Majestät med lif och blod ... Men hvad ser jag, General Pecklins Adjutant här!

Gustaf. Icke längre hans, utan min. (*Rycker hastigt ett blad ur sin plånbok och skrifer några ord derpå. Till Mauritz*) Tag genast en häst ur mitt stall, skynda i sporrstreck till hufvudstaden och lemna detta bref till Riksrådet Grefve Scheffer ... ni ser att jag har förtroende till er.Mauritz (*tar emot papperet knäböjande*). Jag skall förr dö än blifva det ovärdig. (*Dansmusik höres.*)

Gustaf. Ah!

SEXTONDE SCENEN.

GREFVINNAN FEBSEN, *sedan* MADAM NYMAN och FOLK.
DE FÖRRE.

Grefvinnan. Ers Majestäts ankomst afvaktas för att börja balen.

Gustaf. Jag kommer. (*Sagta till Horn, i det han visar på Mauritz, som skyndar bort*) Låt någon i hemlighet följa honom! (*Till Grefvinnan*) Min Grefvinna, tillåt mig att dansa första menuetten med er! (*Han för henne bort.*) (*Gertrud kastar sig i Madam Nymans armar.*)

Ridån faller.

FJERDE AKTEN.

Theatern föreställer ett hvalf i slottet, i fonden synes högvakten.

FÖRSTA SCENEN.

FOLK AF ALLA KLASSER gå om hvarandra öfver theatern.
ETT PAR SKILDTVAKTER i fonden. ANDERS.
BORGARE.

En flicka af folket. Herre Gud, kära Nils, har ni hört hvad folket säger? det måtte väl aldrig vara sannt heller?

En man af folket. Hvad då?

Flickan. Jo, Skomakare-Lasse i Tre backar lång talte om för mig nyss att Enkedrottningen lærer ha gjort ända på hela Rådet.

En man af folket. Hur har hon då burit sig åt?

Flickan. Jo, hon skall ha gifvit dem en thesked hvitt hvardera och nu sitta de der på stolarne och nicka, och komma aldrig ur fläcken.

En man af folket. Tocke prat! Enkedrottningen är ju i Preussen, vet jag.

Flickan. Nå än sen då? det kunde väl gått med posten. (*De gå upp åt fonden.*)

(*Två qvinnor af folket komma fram på avantscenen.*)

Första Qvinnan. Att drömma om råttor betyder alltid höga herrars fall, och det har jag nu gjort i tre nätter.

Andra Qvinnan. Men har syster hört hvad det säges?

Första Qvinnan. Nåå?

Andra Qvinnan. Kungen lär ha rått på sjelfva den onde. När han skulle resa från Drottningholm i natt, kan syster tro hvem han hade efter sig?

Första Qvinnan. Nej, säg?

Andra Qvinnan. Jo, den onde i egen person.

Första Qvinnan. Oh, Gud nåde oss!

Andra Qvinnan. Kungen lär ha ridit ihjäl tre hästar på vägen, men så snart den ena stupade så stod straxt en annan tillhands bredvid. Hin var efter honom i hack och hæl, men se Kungens häst hoppade direkte öfver tullbommen, och det kunde inte hin håle göra efter och derföre kom Kungen undan honom.

Första Qvinnan. Åh, då har jag hört det som var mycket värre jag! — Kom, ska ni få höra.

(*De gå åt fonden.*)

Första Borgaren (*möter Anders*). Hvilken förfärlig trängsel och oreda på alla gator, hela slottet är omgifvet af folk, jag kunde knappast tränga mig fram hit.

Anders. Tusende rykten äro i omlopp, det ena värre än det andra, men ingen blir ändå klok på hur sakerna verkligen stå.

Andra Borgaren. Vänner! ha ni hört hvad som händt? — Rådet har arresterat Kungen, hans lif skall till och med vara i fara.

Flera af folket (*skyndar fram*). Kungens lif?

Anders. Jag råder dem inte att försöka, för så länge jag har mina knytnäfvar kvar så — — —

En af folket. Då kunna de höga herrarne gläda sig åt att de sett sin sista dag.

Första Borgaren. Tyst, här komma ett par hofherrar; — nu få vi kanske veta något!

Anders. Åh, de ä' tysta som timmerstockar; låt oss i stället gå upp och tala vid vakterna! (*De gå åt fonden.*)

ANDRA SCENEN.

PECKLIN. RUDBECK (*möta hvarandra*).

Rudbeck. Ah! det är ni, General.

Pecklin. Har Baron varit uppe i Rådet?

Rudbeck. Jag kommer just nu derifrån. Man håller på att utfärda instruktioner för Riksrådet Funch, som genast skall afresa till Skåne. Kalling har blifvit utnämnd till Öfverbefälhafvare i Stockholm.

Pecklin. Bra! och Kungen?

Rudbeck. Är qvar deruppe. Rådet har förbjudit honom att lemna slottet, — det går hett till må Generalen tro.

Pecklin. Åh, det skall bli ännu hetare! Fastän min plan att fängsla honom i natt misslyckades genom min adjutants förräderi, så ha vi likväl ännu makten i våra händer och vi ska inte släppa Kungen ur ögnasigte.

Rudbeck. Men se er omkring! hör hvilket mummel, hvilken rörelse bland folket, hvad tror ni det betyder?

Pecklin. Jäsning i sinnena, ingenting annat — Öfverståthållaren torde vara den lämpligaste person att ställa den saken till rätta.

Rudbeck. Jag skall göra hvad jag förmår. Ämnar herr Generalen sig upp på slottet?

Pecklin. Det är nödvändigt att jag visar mig, man skulle kanske annars tro att jag vore rädd; dessutom kan min röst möjligtvis behöfvas deruppe. — Nu hvar och en till sin post, herr Baron! (*Skyndar in åt slottet.*)

TREDJE SCENEN.

ERIK JANSSON (*ifrån sidan*). RUDBECK. BORGARE.
FOLK.

Första Borgaren (*kommer ned på scenen*).
Ha ni fått veta något?

Anders. Tyst! der är Öfverståhållaren.

Andra Borgaren. Låt oss gå närmare!

Rudbeck (*till folket*). Hör på, godt folk, jag har något att säga er. Jag inser mer än väl orsaken hvarföre ni här så talrikt församlat eder och jag lof- ordar på det högsta edert varma deltagande. Jag kan likväl försäkra eder att ingen ovanlig händelse här på- kallar eder uppmärksamhet. Återvänden derföre hvar och en till sitt, och varen öfvertygade att vi, såsom ordningens upprätthållare skola göra allt hvad vi för- må för att skydda den lagliga friheten.

Mummel bland folket, rop af: Kungen! Vi vilja se Kungen!

Rudbeck. Hans Majestät är uppe i Rådet och ni kunnen icke begära att viktiga öfverläggningar skola afbrytas för er skull.

Anders. Vi ha ingen brådska. Vi kunna nog vänta.

Erik Jansson. Tillåt mig säga ett ord, herr Baron! ställningen inom landet är så betänklig, och så många oroande rykten äro i omlopp, att det väl inte är underligt, om folket med egna ögon vilja öfvertyga sig att intet ondt vederfares deras Konung.

En af folket. Så är det, och om de inte an- vända gevärskolfvarne, ska de heller inte få oss här- ifrån.

Rop af folket. Ja, det är rätt! man vill bara narra oss. Vi gå inte ur stället.

Rudbeck. Slottshvalfven måste ovillkorligen befrias ifrån folk. Lyden derföre godvilligt — annars tvingar ni mig att bruka våld.

En Polistjensteman (*till Rudbeck*). Herr Baron! En stor mängd hästar sadlas för Kungens räkning, det är meningen att föra upp dem på borggården.

Rudbeck. Ah! det måste på ögonblicket förhindras. Följ mig! — (*Skyndar bort.*)

FJERDE SCENEN.

DE FÖRRE, utom RUDBECK. Sedan GUSTAF. HORN. SOLDATER och OFFICERARE. (*En stark trumhvirvel höres.*)

En af folket. Hvad är det?

Andra Borgaren. Det är vakten för dagen som rycker ut.

Rop af folket. Kungen!

Gustaf. Älskade vänner, trogna soldater! det är till eder som Sveriges Konungar i farans ögonblick alltid vändt sig och de ha aldrig förgäfves vädjat till er rättskänsla, er fosterlandskärlek. Det kan inte vara er obekant det olyckliga tillstånd, hvori Riket befinner sig, de tvistigheter, som under fjorton månader sönderslitit riksdagen. Gud och mitt eget samvete uppmana mig att sätta en gräns för dessa oordningar — tro likväl icke att jag sjelf derigenom vill öppna mig vägen till det förhatliga enväldet — nej, nej; jag vill endast försvara min och rikets frihet emot den aristokrati, som tillegnat sig makten. Viljen J följa mig såsom edra förfäder följde Gustaf Wasa och Gustaf Adolf, så vågar jag gerna mitt lif för eder och fäderneslandets räddning. (*Djup tystnad.*)

Gustaf (*lifligt, med dold rörelse*). Huru! ingen svarar mig?

Erik Jansson. Jo, Konung Gustaf, vi följa dig! ingen ibland oss är nog låg för att kunna öfvergifva en sådan Konung. (*Ursinniga hurra och bifallsrop bland folket.*)

Gustaf. Fort då till verket! General Horn, knyt denna näsduk om min arm och må detta tecken i dag bäras af alla dem, som med mig vilja kämpa för fäderneslandet. (*Alla näsdukar svängas i luften. Häftiga rop af: Lefve Gustaf III.*)

(*Alla skynda bort.*)

FEMTE SCENEN.

Theatern förändras till en sal på slottet.

PECKLIN, sedan KALLING.

Pecklin (*kommer hastigt ut ifrån fonden*). Hvad är det för buller — för oväsen? (*Ser ut genom fönstret*) Hvad betyda dessa folkskockningar? (*Ropar*) Hör hit någon! — Ah! Ers Excellens!

Kalling. Allt är förloradt, General, — Konungen uppviglar folket. — Alla följa honom.

Pecklin (*häftigt*). Ni är öfverbefälhafvare, herr Riksråd — det är er ansvaret drabbar. — Låt sammandraga trupperna! möt våld med våld!

Kalling. Medan jag utfärdade några ordres, skyndade Konungen ned till högvakten och inneslöt sig der med en mängd officerare. Jag försökte både böner och hotelser för att intränga i rapportsalen och få tala med honom — förgäfves. Utom mig skyndade jag till Sekreta-Utskottet för att tillkännagifva hvad som händt, men sekreteraren nekade att införa min berättelse. Utskottet upplöste sig genast — hvar och en tänker blott på sin säkerhet.

Pecklin. Ah! de fega uslingarne! medan de öfverlägga, justerar Hans Majestät protokollet nere på boggården.

Kalling. Jag beger mig nu genast till Skeppsholmen, låter uppdraga vindbryggan och bjuder Konungen spetsen.

Pecklin (*ser ut genom fönstret*). Det är försent. Se der far han redan öfver bron.

Kalling (*stampar i golfvet*). Förbannelse!

SJETTE SCENEN.

RUDBECK (*från fonden*). DE FÖRRA.

Rudbeck (*brådskande*). Ändtligen träffar jag er mina Herrar, vet ni redan hvad som händt — hvad här föregår?

Pecklin. Tala, Herr Baron!

Rudbeck. Ni känner att tusende olika berättelser blifvit utspridda om att någon olycka hotade Kungen, och att folket i anledning deraf i stora hopar samlat sig kring slottet; — förgäfves sökte jag att aflägsna dem; knotet och oviljan tillvexte med hvarje minut.

Pecklin. Det är Horn som underblåst elden, som uppviglat massan.

Rudbeck. Kungen begaf sig ned ifrån Rådet.

Kalling. Jag sökte till och med, med våld hindra honom ifrån att gå ut.

Rudbeck. Folket nere på borggården emottog honom med ursinniga bifallsrop, han talade till soldater och officerare, uppmanade dem att hjälpa honom att rycka makten ur Rådets händer och återställa lugn och förtroende i landet. — Militären öfvergick på hans sida — man hyllar honom såsom enväldig konung.

Pecklin. De eländige!

Rudbeck. Underrättad om, att han ämnade rida ut, skyndade jag genast till slottet för att förbjuda

Stallmästaren att sadla hästarna, men för sent, jag mötte dem redan på vägen — — Kungen steg till häst, åtföljd af sin stab — man emottog honom med hurrarop. — Artilleriet och gardena svära honom ny trohetsed, efter ett formulär som han sjelf uppsatt.

Kalling. Hvad är att göra? Vi vika aldrig för öfvermakten.

Rudbeck. Ah! om jag blott ännu vore chef för Uplands regementel — det kan intet vara mer än några mil ifrån hufvudstaden.

Pecklin. Vi måste genast skicka ett ilbud till de väntade regementena — på deras befälhafvare kunna vi lita — vi ska anbefalla dem att med stormmarsch skynda hit.

Rudbeck. Men innan dess har Konungen bemäktigat sig staden.

Kalling. Kom ihåg, att han redan förut har Borgerskapet på sin sida.

Pecklin. De äro allesammans fega stackare, som hylla den, för hvilken segren förklarar sig. — Jag åtar mig att göra en kontrarevolution — låt oss blott icke förlora modet!... uppmana Rådet att förhålla sig käckt... jag reser genast ned till Jönköping... hela mitt regemente är för mig... jag skall uppvigla folket på alla ställen under vägen, — jag skall förmå dem att gripa till vapen för att försvara sin frihet — det vill säga vår!

Kalling. Skynda då!

Pecklin. På ögonblicket!

SJUNDE SCENEN.

MAURITZ (*ifrån fonden*). DE FÖRRE.

Pecklin (*till Mauritz*). Ni här?

Mauritz. Herr General! tillåt mig att säga er ett ord.

Pecklin. Jag har ingenting att göra med en förrädare, med den som sålt sitt stånds intressen, för att på dess fall förskaffa sig egna fördelar.

Mauritz. Herr Generalen är min förman och jag måste derföre tåla edra förolämpningar; men ni har visat mig godhet och välvilja, och jag vill derföre ge er ett råd.

Pecklin (*ironiskt*). Ni är alltför god.

Mauritz. Hela staden är snart i Konungens våld — hög och låg hylla honom; jag besvär Herr Generalen att icke längre försöka ett motstånd, som numera är fruktlöst. Konungen är mild och förlåtande — jag går i borgen för att han icke heller skall vara oförsonlig emot Herr Generaln.

Pecklin. Vi få väl se hvem som här kommer att föreskrifva lagar.

Mauritz. Herr Generalen kan det icke mera! hör hvilka jubelrop som uppfylla luften — se ut genom fönstret! se hur folket omger Konungen — hur qvinnor och barn tränga sig omkring honom, kyssa hans händer och hans kläder — hur man nämner honom såsom fäderneslandets befriare.

Pecklin. Låt dem skråla! samma munnar som nu välsigna, skola om några dagar ropa död och förbannelse öfver honom — det är jag som svarar derför! — fort till våra platser mina herrar!

Kalling. Rådet skall ännu en gång visa hvad det förmår!

Mauritz. Det är för sent. (*Visar på Horn, som kommer ut ifrån höger*) Det har ingen makt längre.

ÅTTONDE SCENEN.

HORN. VAKT. DE FÖRRE.

Horn (*sätter vakt vid dörren till höger. Till officeraren*). Ni ansvarar mig vid ert hufvud för dem, som äro derinne.

Rudbeck. Arresterade således?

Horn (*till Pecklin*). Herr General! i Konungens namn affordrar jag er er värja.

Pecklin (*kallt*). Edra ordres, min herre!

Horn. Jag har inga skriftliga ordres, men Hans Majestäts muntliga befallning måtte väl vara tillräcklig — och...

Pecklin. Ah! — ni har inga skriftliga, men jag har — (*visar honom några papper*) uttrycklig befallning af Rådet att genast begifva mig till mitt regemente.

Horn. Men Konungens vilja är nu mera er lag, och jag skall tvinga er att lyda dem...

Pecklin (*drar värjan*). Vi få väl se! (*Skyn- dar uppåt fonden.*)

NIONDE SCENEN.

GUSTAF. ERIK JANSSON. FOLK AF ALLA KLASSER.
PECKLIN. KALLING. RUDBECK. MAURITZ
HORN. VAKT.

Rop af: Lefve Konungen!

Gustaf. Herr General, ni är min fånge!

Pecklin (*för sig*). Död och helvete! (*Högt, i det han lemnar sin värja åt Horn*) Jag lyder, då Ers Majestät befäller.

Gustaf. Lyckönsken mig, mina vänner, revolutionen är fulländad.

En af folket. Adels välde är för alltid krossadt.

Horn. Segern är vår och fäderneslandets.

Erik Jansson. Och ingen droppa svenskt blod befläcker dess ära.

TIONDE SCENEN.

MADAM NYMAN. GERTRUD. DE FÖRRE.

Madam Nyman (*med en guldbägare i handen*).
Släpp mig fram, säger jag! jag måste tala med Kungen.

Gustaf. Madam Nyman! Ah, ni kommer för att
lyckönska mig.

Madam Nyman. Ja, det gör jag visst det.
Gud välsigne Ers Majestät för att ni med ens gjort
slut på all oredan i landet, men värdigas nu också
höra den bön jag ställer till Ers Majestät.

Gustaf. Tala!

Madam Nyman. När Ers Majestät var så nådig
och var hos mig härom aftonen, så nämnde Ers Ma-
jestät att det allt är ondt om penningar i de här ti-
derna och derföre har jag nu tagit dristigheten till mig
och anhåller i all underdånighet att Ers Majestät ville
ta emot den här bågarn med dukater och använda den
för Rikets bästa, — det är väl inte så mycket, men
hvar och en ger efter sin råd och lägenhet, och om
så alla hjälpas åt, så kan det väl bli något utaf på
slutet.

Gustaf (*tar emot bågaren*). Tack, för ert ädel-
modiga anbud! jag emottar det såsom en gård åt fä-
derneslandet och när Gustafs namn en gång går till
efterverlden skall man också minnas detta drag af er
oegennyttiga fosterlandskärlek. (*Vinkar Mauritz till
sig*) Mauritz! ni var värdig mitt förtroende. Jag ut-
nämner er till kapten vid mitt garde och se der dess-
utom. (*Visar på Gertrud*) Er bästa belöning.

Rop af folket. Lefve Gustaf III.

Pecklin (*för sig*). Den här gången rådde du på
oss, Kung Gustaf, men en 10, 20 år härefter — nå-
got förr eller något sednare, — få vi väl talas vid.

Gustaf (*med värma*). Ädla och högsinnade Svenska folk! Vigtig och ansvarsfull är min pligt såsom eder Konung, men varm och brinnande är äfven min kärlek till eder. Låt oss då gemensamt arbeta för Fäderneslandets väl! Må Sveriges ära och välgång vara enda syftmålet för alla våra sträfvanden!

Erik Jansson. Dina ord äro höga och värddiga, Konung Gustaf, måtte din regering blifva dem lik! Glöm blott aldrig, hvad Majestäterna på jorden ha så svårt att lära sig: att Folken icke äro skapade för Konungarnes skull, utan Konungarne för Folkens.

Ridån faller.

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

... (mirrored text from the reverse side) ...

Handwritten title at the top of the page, possibly a name or subject.

A list of entries, likely a table of contents or index, with numbers and corresponding text. The text is mirrored from the reverse side of the page.

Hos ALBERT BONNIER utkommer:

Svenska Theatern.

N ^o	sk.	N ^o
1. <i>Magister Bläckstadius</i> . . .	16.	39. "När man inte har pen-
2. <i>Läkaren</i> . Skådespel i 4 akt. . .	24.	gar", af F. Hedberg . . .
3. <i>Födelsedag på Gäldstugan</i> . . .	16.	40. <i>Också en Profet</i> . . .
4. <i>Rika Morbror</i> . Lustspel . . .	16.	41. "Och ändå rör det sig" . . .
5. <i>Engelbrekt och hans Dal-</i> <i>karlar</i>	16.	
6. <i>Stockholm, Vesterås och Up-</i> <i>sala</i>	16.	
7. <i>Herr Dardanell och hans</i> <i>upptåg på landet</i>	16.	
8. <i>1846 och 1946</i>	16.	
9. <i>Jernbäraren</i> . Skådespel . . .	16.	
10. <i>Hillebarnet</i> . Lustspel . . .	16.	
11. <i>Positivhataren</i>	16.	
12. <i>Jenny eller Ångbåtsfärden</i> . Samtl. af A. BLANCHE.	12.	
13. <i>Mäster Smith</i> , af J. Jolin . . .	32.	
14. <i>Det otroliga</i> , af K. Kullberg. . .	16.	
15. <i>Femhundra Riksd. Banko</i> , af M. Cramer	16.	
16. <i>En half million</i> , af dens. . .	16.	
17. <i>Symansellerna</i> , af dens. . .	24.	
18. <i>Barnhusbarnen</i> , af J. Jolin. . .	44.	
19. <i>Bröstkaramellerna</i> , af dens. . .	16.	
20. <i>Flickorna på Söder</i>	16.	
21. <i>En Revolution i Månan</i> . . .	16.	
22. <i>Profbladet el. Frihetens lön</i> . . .	12.	
23. <i>Polkander i Stockholm</i> . . .	16.	
24. <i>Carl XII vid Pultava eller</i> <i>sista Resursen</i>	16.	
25. <i>Tidens Strid</i>	16.	
26. <i>Polkander och hans fru</i> . . .	16.	
27. <i>Döden Fadder</i> , af A. Blanche. . .	16.	
28. <i>Komedianterna</i> , af dens. . .	16.	
29. <i>Den politiske kocken</i> , af dens. . .	16.	
30. <i>Flickorna på Norr</i>	16.	
31. <i>Efter femtio år</i> , af Z. To- pelius	1 r.dr. —	
32. <i>Gustaf Adolf och Seaton</i> . . .	24.	
33. <i>En Nyårsmorgon i Stor-</i> <i>kyrkotornet</i>	12.	
34. <i>Lilla Apan</i> . Vådevill	12.	
35. <i>En Knallespekt</i>	12.	
36. "Örebro fåfånga", af Jolin. . .	16.	
37. <i>Hin Ondes gåfva</i> , af F. Hedberg	16.	
38. <i>Min vän Löjtnanten</i> , af dens. . .	16.	

Opera-Repertoire.

1. *Martha*
2. *Dr Tartaglia*.
3. *Eden*
4. *Storfurstinnan*
5. *Profeten*.
6. *Lucrezia Borgia*.
7. *Nürnbergerdockan*.

Särskildt utgifne äro:

- Dackefejden*. Skådespel af Hyl-
tén-Cavallius 1 r.dr.
Kungslena-färden. Tragedi af
Pehr Sparre 1 r.dr.
Frieri och Förställning. Lust-
spel från Franskan
En Bengalisk Tiger. Lustspel
från franskan
Den resande Studenten eller
Åskvädret.
Maskeraden i Vindskammaren.
Min hustrus och hans älskarinna.
Amuletten eller ett Paradis på
Vinden.
Regentens Dotter, af A. Dumas.
En blåstrumpa för 200 år se-
dan, af G. H. Mellin
Bekännelserna, af Bauernfeld.
Rudolf eller Pariser-Mysteri-
erna, af Eugene Sue.
Ingvarteringen. Lustspel i 1 akt.
Lilla Bertha eller öm och sed-
lig modersvård
Min hustrus andre man
Malins Korgar, af A. Sälström.
En homöopatisk kur
Rosen på Kungsholmen